

RAPORTTI

Mikkelin ja Savonlinnan kaupungit

Etelä-Savon korkeakoulutuksen tulevaisuus

Havainnot, kärjet ja päätöksenteon vaihtoehdot

7.9.2026

MDI

Part of FCG.

Sisällys

Tiivistelmä	3
1 Päätöstilanne	4
2 Keskeiset havainnot	5
2.1 Korkeakoulusektori on maakunnan ainoa kasvava tutkimussektori	5
2.2 Kantokyky on kunnossa, mutta läsnäolo ohenee	5
2.3 Yliopistojen kiinnostus syntyy sisällöstä eikä rakenteesta	5
2.4 Kustannus ei seuraa rakenteellista syvyyttä	6
2.5 Rakenteellisen yhteistyön hyödyt painottuvat TKI-toimintaan	6
2.6 Kampuskiinteistöriski jää kaupungeille	7
2.7 Alueelta puuttuu rahoitus- ja valmistelurakenne	7
2.8 Nykyisten ohjelmien elinvoimaisuus on oma kysymyksensä	7
2.9 Koulutuspolku alkaa ennen korkeakoulua	7
3 Tavoitekuva ja tavoitteen taso	9
4 Alueen kärjet	11
5 Kärkien vahvistaminen korkeakoulukumppaneiden kanssa	13
6 Toimenpiteet	16
7 Varmistettavat asiat ennen päätöstä	18
Liite 1 Viisi yliopistoa	19
Liite 2 Viisi rakennevaihtoehtoa	28
Liite 3 Välineet ja suuruusluokat	35
Liite 4 Kampuskohtaiset luvut ja verrokkialueet	38
Liite 5 Esiselvityksen lukujen ja rajausten tarkastelu	40
Liite 6 Varmistettavat asiat ennen päätöstä	43
Liite 7 Aineisto ja lähteet	45

Tiivistelmä

Alueen korkeakoulutuksen tulevaisuus ei ratkea omistuspäätöksellä. Yliopistotasaisen toiminnan määrä alueella riippuu siitä, kuinka paljon kaupungit, yritykset ja säätiöt ovat valmiita panostamaan professuureihin, tutkimusryhmiin ja koulutusväyliin. Tämä pätee riippumatta siitä, kuka ammattikorkeakoulun omistaa. Alueen kaksi toimivinta yliopistokytchentä on rakennettu ilman omistusjärjestelyä ja ilman kampusinvestointeja.

Ammattikorkeakoulun kantokyky ei ole lähivuosina uhattuna. Hakijamäärä kasvaa ennusteen mukaan vuoteen 2035 ja on 2045 nykytasolla, talous on positiivinen ja TKI-toiminta on sektorin laajin. Hätiköityyn ratkaisuun ei ole perustetta. Ratkaiseva muutos tapahtuu muualla: opetus siirtyy verkkoon ja henkilöstö sijoittuu muualle, eikä kumpikaan liike edellytä päätöstä, jonka joku tekisi.

Alueella on kuusi kärkeä, joilla on riittävä massa yliopistoyhteistyöhön. Metsä ja biotalous sekä hyvinvointi ja sote ovat vahvistettuja yhteisiä kärkiä, joilla on toiminnallinen ankkuri molemmissa kaupungeissa. Vihreä siirtymä ja energiaosaaminen, matkailu ja elämystalous sekä ruokajärjestelmät ovat yhteisiä kärkiä, joilta puuttuu korkeakouluankkuri. Vesiosaaminen, kokonaisturvallisuus, datatalous ja sähköautomaatio koskevat tosiasiasa molempia kaupunkeja, mutta ne on tunnistettu vain toisessa.

Kärkien vahvistamiseen on tunnistettu viisi yliopistokumppania ja konkreettiset avaukset. Kaksi avausta osuu suoraan alueen kärkeen: uusi kansainvälinen maisteriohjelma käynnistyy 1.8.2027, ja huoltovarmuusprofessorin valmistelu on käynnissä. Maisterikoulutus voidaan rahoitusmallin puitteissa toteuttaa uudella paikkakunnalla ilman kaupungin rahoitusta. Yliopistot eivät ole toistensa vaihtoehtoja, joten kaupungit voivat tehdä yhteistyötä useaan suuntaan samanaikaisesti.

Kustannus ei seuraa rakenteellista syvyyttä. Kevyimmillä välineillä ei ole erillistä hintalappua. Professuurissa kaupunki on yksi rahoittaja kymmenkunnan joukossa. Yliopistokampuksen avaaminen edellyttäisi noin 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti viidessä vuodessa, eikä rahoituslähde ole osoitettu. Panoksen suuruus ei kerro tuotoksen suuruudesta.

Kampuskiinteistöriski jää kaupungeille kaikissa vaihtoehtoissa. Se ei siirry osakekaupan mukana, ja se realisoituu nimenomaan niissä ratkaisuissa, joissa koulutusrakennetta muutetaan. Ainoa kehityskulku, joka kasvattaisi tilantarvetta, on yliopistokampusten avaaminen, ja juuri sen rahoitus on avoin.

Kaupungeilta tarvitaan viisi päätöstä. Tavoite ja vähimmäisehdot on lyötävä lukkoon ennakkoon, koska ulkoiset aikataulut ovat nopeat. Läsnäolo on määriteltävä numeroina. Panokset on keskitettävä yhteisiin kärkeen. Alueelle on luotava rahoitus- ja valmistelurakenne. Ja kevyet avaukset voidaan käynnistää heti riippumatta omistusratkaisusta.

1 Päätöstilanne

Kaupungit päättävät syksyllä 2026, jatkavatko ne ammattikorkeakoulun omistusjärjestelyn valmistelua. Päätöstä tahdistavat ulkopuoliset aikataulut, jotka eivät synny alueen omasta tarpeesta. Xamk-LUT-esiselvitys julkaistiin 31.8.2026, ja sopimuksen mukaan kukin omistajataho päättää etenemisestä syyskuun 2026 loppuun mennessä. Valmistelun aikana on esitetty myös 25.10.2026. Ero on lähes kuukausi, ja se on tarkistettava.

Ulkoinen tahdistus on peruste valmistautua ennakkoon, ei peruste kiirehtiä. Kaupungit eivät voi vaikuttaa rahoitusikkunoihin, mutta ne voivat päättää etukäteen, mitä tavoittelevat ja mitkä ovat niiden vähimmäisehdot. **Ilman tätä valmistelua nopeaan aikatauluun vastaaminen on käytännössä mahdotonta.**

Samaan aikaan etenee Itä-Suomen korkeakouluyhteisön valmistelu, joka siirtyi kesäkuussa 2026 suorasta omistuksesta allianssi- ja konsortiomallien vertailuun. Sen ajoitus ei ole kaupunkien käsissä. Seuraavaan hallitusohjelmaan voi tulla korkeakoulurakenteita koskeva linjaus, ja kuntalain kokonaisuudistus on valmistelussa.

2 Keskeiset havainnot

2.1 Korkeakoulusektori on maakunnan ainoa kasvava tutkimussektori

Korkeakoulusektori vastaa noin 62 prosentista Etelä-Savon tutkimus- ja kehitysmenoista. Vuosina 2011–2021 yrityssektorin menot laskivat 14,6 miljoonasta 12,0 miljoonaan euroon ja julkisen sektorin 5,4 miljoonasta 3,7 miljoonaan, kun korkeakoulusektorin menot kasvoivat 19,4 miljoonasta 26,0 miljoonaan euroon.

Korkeakouluratkaisun vaikutus ei siis rajoitu opiskelijamääriin vaan ulottuu siihen, millainen tutkimus- ja kehityskapasiteetti alueella on 2030-luvulla. Alueen kampukset kantavat tästä merkittävän osan: Mikkelin ulkopuolinen TKI-rahoitus oli 7,8 miljoonaa euroa ja Savonlinnan 4,3 miljoonaa euroa vuonna 2025, yhteensä noin 57 prosenttia ammattikorkeakoulun TKI-rahoituksesta. Molempien kampusten suhteellinen osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2023, Mikkelin 42,6 prosentista 36,4 prosenttiin ja Savonlinnan 25,9 prosentista 20,2 prosenttiin.

Tutkimusyksiköiden fyysinen sijainti alueella tuottaa kolme eri hyötyä: alueen kontekstiin sidottua tutkimustietoa, hankerahoituksen kanavoitumista maakuntaan ja asiantuntijatyöpaikkoja. Tämä on konkreettisin peruste sille, mitä alueella on turvattava paikan päällä.

2.2 Kantokyky on kunnossa, mutta läsnäolo ohenee

Ammattikorkeakoulun olemassaolo ei ole lähivuosina uhattuna. Hakijamäärä kasvaa vuoteen 2024 verrattuna 6,4 prosenttia vuonna 2035, 4,3 prosenttia 2040 ja 1,5 prosenttia 2045, eli se on 20 vuoden päästä käytännössä nykytasolla. Liikevaihto kasvoi 108,2 miljoonaan euroon vuonna 2025, tulos säilyi positiivisena, valmistuneiden määrä oli ennätystaso ja TKI-toiminnan kokonaisarvo nousi lähes 40 miljoonaan euroon. Ennuste on laskettu nykyisellä korkeakoulutusasteella eikä se sisällä kansallista tavoitetta nostaa korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 60 prosenttiin ikäluokasta.

Kestävyys tulee kuitenkin muualta kuin alueelta. Etelä-Savon 19–24-vuotiaiden ikäluokka pienenee 72,6 prosenttiin vuoteen 2040, ja alueen osuus hakijoista on pudonnut noin puoleen kymmenessä vuodessa. Vuonna 2026 alkaviin koulutuksiin hakeneista yli 30-vuotiaita oli 46,5 prosenttia. Aikuisopiskelijavaltaisuus on rakenteellinen piirre, ei suhdanne.

Korkeakoulu voi siis menestyä samalla kun sen toiminta muuttuu alueen näkökulmasta vähemmän läsnä olevaksi. Siksi vaikutukset on erotettava kahteen. Ensisijaisia ovat tutkimus, osaajat, TKI-toiminta ja korkeakoulutyöpaikat. Toissijaisia ovat opiskelijoiden asuminen, kulutus, palvelukysyntä ja kiinnittyminen alueelle.

Kaupungit ovat läsnäolon suhteen eri lähtötilanteessa. Mikkelin kampuksella 39 prosenttia vuonna 2025 aloittaneista aloitti verkkototeutuksessa, yli puolet hakijoista haki verkkototeutuksiin, ja ammattikorkeakoulun suurin yksittäinen hakukohde on Mikkelin verkossa toteutettava liiketalouden tradenomikoulutus. Savonlinnan kampuksen vetovoima perustuu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan lähitutkintoihin. Mikkkelissä toissijaiset vaikutukset ovat siis jo ohentuneet, Savonlinnassa ne ovat vahvemmat mutta kapealla pohjalla. Tästä seuraa, että kaupunkien tavoitteet ovat perustellusti erilaiset.

Läsnäolo voi lisäksi ohentua kahdella tavalla, jotka eivät näy tilastoissa. Myös läsnäolototeutuksina järjestettävissä ohjelmissa on merkittävä määrä etäopetusta, ja koska yliopistojen tehtävät ovat kansainvälisessä haussa, alueelle sijoitettu tehtävä ei automaattisesti tuota alueelle sijoittuvaa henkilöä.

2.3 Yliopistojen kiinnostus syntyy sisällöstä eikä rakenteesta

Uuden keskuksen, organisaation tai omistusmallin perustaminen ei itsessään houkuttele yliopistoa alueelle. Kiinnostava avaus edellyttää alueen omaa aloitetta ja selkeää agenda, tutkimuksellisesti

kiinnostavaa sisältöä, tunnistettua osaamis- tai työvoimatarvetta, yrityksiä tai hyvinvointialuetta mukaan sekä yli valtuustokausien ulottuvaa sitoutumista.

Yhden yliopiston osalta yhteistyön vaihtoehdot on nyt selvitetty erikseen. Muiden kanssa aloitetta ei ole tehty, eikä niiden kantaa alueeseen siksi tunneta. Kysymys ei ole siitä, että alue olisi arvioitu ja hylätty. Useimmissa tapauksissa asiaa ei ole arvioitu lainkaan. Alue tunnetaan yliopistoissa heikosti, ja yliopistot odottavat aloitetta nimenomaan alueelta ja mieluiten yhtenä äänenä, jossa kaupungit, koulutustoimijat ja yritykset ovat samassa esityksessä.

Toimivaltuus on tiedekuntatasolla. Yliopistouudistus siirsi tiedekunnille taloudellista valtaa, ja koulutuksesta päättävät tiedekunnat ja koulutusohjelmajohtajat. Tiedekuntatason intressin on kuitenkin oltava linjassa yliopiston strategian kanssa ja ylimmän johdon on tuettava sitä. Alueella on tästä kaksi vastakkaista esimerkkiä: yksi kytkentä on kestänyt, koska se on johdettu yliopiston kansallisesta tehtävästä, ja yksi purkautui, koska yliopiston kokonaisstrategia muuttui eikä alueen kannalta hyvin toimiva yksikkö pärjännyt tiedekuntatason ansioilla.

Pelkkä tiedekuntasuhde on siis haavoittuva keskusstrategian muutoksille, ja pelkkä rehtoritason sopimus ei tuota mitään, koska rehtoraatti ei päättää koulutuksesta. Kannattaa hakea avauksia, jotka istuvat yliopiston omaan strategiaan ja kansalliseen tehtävään, ei avauksia, jotka ovat alueen kannalta tärkeitä mutta yliopiston kannalta marginaalisia.

2.4 Kustannus ei seuraa rakenteellista syvyyttä

Kaupungin rahalla voi hankkia tutkimus- ja kehitysläsnäoloa, professuureja, väyliä ja koordinaatiota. Sillä ei voi ostaa eikä ylläpitää tutkintokoulutuksen perusrahoitusta, koska tutkintokoulutus on julkinen palvelu. Raja ei silti sulje pois osallistumista yliopistotoiminnan kasvuavauksiin, joita on muualla rahoitettu kaupunkien, yritysten ja säätiöiden lahjoituksilla 3,5–12 miljoonan euron erissä.

Professuurin hinta ei ole kaupungin panos. Toteutuneissa esimerkeissä kaupunki on yksi rahoittaja koalitiossa, johon kuuluu ammattikorkeakoulu, yritys, säätiö ja osuuskauppa. Verrokkialueilla yhden professuurin takana on tyypillisesti kymmenkunta rahoittajaa. Olennaista ei ole hintalappu vaan kyky koota koalitio.

Välineellä on myös minimikoko. Pienellä summalla ja pienellä osa-aikaisuudella ei saada päteviä hakijoita kiinnostumaan tehtävästä, ja viiden, kymmenen tai kahdenkymmenen opiskelijan koulutusryhmä tulee liian kalliiksi erityisesti laboratoriotiloja vaativilla aloilla. Molemmat reunaehdot puoltavat panosten keskittämistä muutamaa yhteiseen kärkeen.

Suuruusluokat eroavat toisistaan enemmän kuin välineiden sitovuus. Koordinaatorakenne on verrokkialueella 265 000 euroa vuodessa 17 kunnan yhteisin varoin. Omistusjärjestelyn rakentaminen kustantaisi 8,3 miljoonaa euroa ja yliopistokampuksen avaaminen noin 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti viidessä vuodessa. Välineiden erittely on liitteessä 3.

2.5 Rakenteellisen yhteistyön hyödyt painottuvat TKI-toimintaan

Toteutuneissa korkeakoulukonserneissa TKI-toiminta on kehittynyt ammattikorkeakoulun kannalta myönteisesti, mutta opetusyhteistyön tulokset ovat jääneet valmisteluvaiheen lupauksia vaatimattomammiksi. Sama suunta näkyy malleissa, jotka toimivat ilman omistusjärjestelyä.

Xamk-LUT-esiselvitys päättyy samaan. Sen mukaan koulutuksessa ei ilman omistusjärjestelyä nähdä TKI-toimintaa vastaavaa potentiaalia, koska korkeakoulut kilpailevat omilla brändeillään. Myös omistusjärjestelyvaihtoehdossa euromääräiset hyödyt muodostuvat lähes kokonaan tukipalveluista, tiloista, kielikeskuksesta ja koulutusviennistä. **Arvioidusta 9,2 miljoonan euron vuosihyödyistä noin 43 prosenttia on bruttoliikevaihtoa, josta kustannuksia ei ole vähennetty, ja noin 42 prosenttia on tukipalvelujen**

henkilöstövähennys. Vertailukelpoista säästöä vastaavat erät ovat tilat ja kielikeskus, yhteensä noin miljoona euroa vuodessa. Erittely on liitteessä 5.

Opetusyhteistyön hyötyjä ei siis tule painottaa samalla painolla kuin TKI-hyötyjä, ja koulutustarjontaa koskevat lupaukset on pyydettävä kirjattavaksi mitattavina. Omistusratkaisut eroavat muista välineistä myös peruutettavuudessa: sopimusyhteistyötä voidaan syventää tai purkaa vaihteittain, kun omistuksen siirtäminen on olennaisesti pysyvämpi ratkaisu.

2.6 Kampuskiinteistöriski jää kaupungeille

Kaupungit omistavat alueen kampuskiinteistöt, ja riski jää niille riippumatta omistusratkaisusta. Se ei siirry osakekaupan mukana, ja se realisoituu nimenomaan niissä vaihtoehtoissa, joissa rakenteellista syventämistä tavoitellaan, koska juuri niissä koulutusrakenne muuttuu. Esiselvityksen tilalaskennassa oletetaan, että kasvuskenaarion 1 000 uutta yliopisto-opiskelijaa sijoitetaan olemassa oleville kampuksille ja että yhteiskäytöstä saadaan noin 700 000 euron vuotuinen säästö. Ainoa kehityskulku, joka nostaisi tilantarvetta ja siten pienentäisi kaupunkien kiinteistöriskiä, on siis yliopistokampusten kasvu, ja juuri sen rahoitus on avoin.

Tästä seuraa yksi kysymys, joka on ratkaistava ennen muita. Millä instrumentilla sijainti- ja toimipistesitoumukset tehdään tosiasiaa sitoviksi? Osakassopimus, erillinen toimipistesopimus ja kiinteistöjärjestelyyn kytketty ehto eroavat sitovuudessaan olennaisesti. Aiemmissa järjestelyissä on nähty sekä tilojen tiivistämistä että vetäytymistä alueelta, eivätkä tunnusteluvaiheen lupaukset ole aina pitäneet.

2.7 Alueelta puuttuu rahoitus- ja valmistelurakenne

Kahdella verrokkialueella yliopistollisen läsnäolon rahoitus ja valmistelu on järjestetty alueellisen korkeakouluyhdistyksen kautta. Yhdistys on oikeustoimikelpoinen toimija, jonka jäsenenä on kuntia, korkeakouluja ja elinkeinoelämää ja jonka tehtävä on valmistella, rahoittaa ja hallinnoida tutkimusprofessoreja. Etelä-Savossa lähin vastine on seutuvaliokunta, jonka kautta kunnat rahoittavat yliopistollisia vakansseja noin 25 000 eurolla vuodessa. Mekanismi toimii, mutta sillä ei ole omaa oikeustoimikelpoista muotoa eikä siinä ole elinkeinoelämää jäsenenä.

Ero verrokkiin on suuruusluokaltaan noin kymmenkertainen, eikä kyse ole asenne-erosta vaan rakenne-erosta. Yhdistys tekee rahoituksen keräämisen ja vaikuttavuuden osoittamisen rutiiniksi sen sijaan että ne riippuisivat yksittäisistä avauksista ja henkilöistä. Yhdistyksen perustamista on alueella harkittu ja se on jäänyt toteutumatta, koska muuta kuntakenttää ei ole saatu mukaan. Este ei siis ole malli vaan kuntakentän kokoaminen.

Tähän liittyy yksi reunaehto. Tutkimus- ja kehittämistoiminta tehdään hankerahoituksella, mutta hankerahoitukseen pääseminen edellyttää avainresursseja, joilla on oma perusrahoitteinen pohja. Pelkkä hankerahoitus ei riitä yliopistollisen läsnäolon ylläpitämiseen.

2.8 Nykyisten ohjelmien elinvoimaisuus on oma kysymyksensä

Uusia avauksia arvioitaessa on tiedettävä, missä kunnossa nykyinen tarjonta on. **Tietyt tekniikan alan koulutukset ovat koko maassa vaikeasti täytettäviä ja käyvät osateholla, ja tilanne koskee myös alueen ohjelmia.** Kemia on vetovoiman kannalta erityisen haasteellinen ala. Jos nykyistä tarjontaa ei saada täyteen, uuden tarjonnan vetovoima on osoitettava eikä oletettava. Alueen nykyiset ohjelmakoot on myös arvioitava esiselvityksen elinkelpoisuuskriteerejä vasten, joiden mukaan alle 15 aloittavan opiskelijan ohjelmaa ei pidetä itsenäisesti elinkelpoisena ja 25 on vähimmäistaso.

Tähän liittyy kysymys, joka on jäänyt kaikessa valmistelussa käsittelemättä. Ketkä ovat mahdollisten maisterikoulutusohjelmien todennäköisin kohderyhmä? Nuorta, ensimmäistä tutkintoaan muualla suorittavaa on vaikea houkutella tekemään maisterintutkinto alueelle. **Realistisin kohderyhmä on**

ammattikorkeakoulun kautta tuleva, työssä oleva aikuisopiskelija, mikä puoltaa väylämalleja yksittäisten uusien ohjelmien sijaan.

2.9 Koulutuspolku alkaa ennen korkeakoulua

Alue on korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuudessa valtakunnallisen keskiarvon alapuolella, ja vaikka osuus nousee, muualla se nousee nopeammin. Noin viidennes alueen 20–29-vuotiaista on pelkän perusasteen koulutuksen varassa. Eriytymiskehitys alkaa peruskoulun ensimmäisiltä luokilta ja kumuloituu toiselle asteelle ja edelleen korkeakoulusektorille.

Jos kaupungit päättävät satsata alueen koulutukseen, keskustelu kannattaa käydä koko koulupolun osalta. Kaikki mitä tehdään ennen korkeakoulutusta syöttää sinne. Samalla osaajapula on akuutti myös korkeakoulutuksen ulkopuolella, erityisesti työnjohtotasolla ja sähkö- ja automaatioalalla, joten korkeakoulutuksen lisääminen ei yksin vastaa alueen työvoimatarpeeseen.

3 Tavoitekuva ja tavoitteen taso

Tavoitekuva muodostuu kahdesta valinnasta. Ensimmäinen on kasvuhakuisuuden ja hallitun sopeutumisen välinen painotus. Toinen on se, tavoitellaanko alueelle vahvasti kiinnittyvää ja läsnä olevaa korkeakoulutusta vai verkottunutta ja monipaikkaista. Sisällölliset kärjet ovat näiden valintojen sisällä tehtäviä ratkaisuja, eivät erillinen akseli.

Kysymys ei käytännössä ole siitä, kummalle puolelle kasvun ja sopeutumisen akselia asetutaan, vaan siitä mitä kasvatetaan ja mitä sopeutetaan. Maakuntatasolla vastaava siirtymä on jo tehty: väestökehitys tunnustetaan, mutta tavoite muotoillaan hyvinvoinnin laajenemisena eikä väestömäärän kasvuna.

	Vahva alueellinen läsnäolo	Verkottunut ja monipaikkainen
Kasvu-hakuisuus	A Kampuskaupunki. Volyyymi ja läsnäolo kasvavat yhdessä. Edellyttää kansainvälisten opiskelijoiden asumisen ratkaisemista, lähiopetuksen osuuden turvaamista, kampusinvestointeja, harjoittelupaikkakapasiteettia ja henkilöstön alueelle sijoittumisen erillistä ratkaisemista. Kallein ja vaativin, mutta tuottaa sekä ensisijaisen että toissijaisen vaikutuksen.	B Monipaikkainen kasvu. Korkeakoulu kasvaa ja alue on solmu verkostossa. Tuottaa työpaikkoja, tutkimusta ja TKI-rahoitusta, mutta vähän läsnä olevia opiskelijoita. Edullisin kasvupolku, altis ohjelmakausimuutoksille.
Hallittu sopeutuminen	C Pitovoiman turvaaminen. Volyyymi laskee hallitusti, mutta läsnäolo turvataan valituilla aloilla ja kärjissä. Edellyttää priorisointia ja vähimmäistasojen määrittelyä sekä niiden sitovuuden varmistamista sopimuksin.	D Ohut läsnäolo. Toiminta jatkuu ja voi olla taloudellisesti kestävä, mutta fyysinen läsnäolo kapenee. Aluetalouden ja opiskelijaelämän kannalta heikoin. Toteutuu ilman päätöksiä.

Jos kaupungit eivät tee mitään, alue liikkuu kohti ruutua D ilman että kukaan päättää siitä. Valitsematta jättäminen on siis valinta, ja sen suunta on tiedossa.

Xamk-LUT-esiselvityksen 2032-skenaariossa, joka vastaa ruutua A, jokaisessa omistajakaupungissa olisi noin 240 yliopisto-opiskelijaa ja 30–50 asiantuntijaa sekä vähintään kolme maisteriohjelmia, mikä arvioidaan kantokykyiseksi vähimmäiskooksi. Yksi tai kaksi maisteriohjelmia ei esiselvityksen mukaan riitä elinvoimaiseen yliopistokampukseen, vaan pohjana on oltava riittävän kokoisten kansainvälisen tason tutkimusryhmien toiminta, ja yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteiskampukset ovat välttämätön ehto kampuksen vetovoimalle. Mikkeli täyttää jo yhden kolmesta maisteriohjelmasta, Savonlinna lähtisi tässä mallissa nolasta.

Kunkin ruudun sisällä on erotettava kaksi tasoa, koska yliopistollisen läsnäolon rakentaminen ja ammattikorkeakoulun toimintaprofiilin kehittäminen ovat eri tehtäviä, joilla on eri toimijat, eri lainsäädännöllinen kehys ja eri aikajänne. Yliopistokoulutuksen lisääminen ja ammattikorkeakoulutuksen vahvistaminen eivät ole toistensa vaihtoehtoja, ja molempia voidaan tehdä samanaikaisesti.

Ruutu	Ammattikorkeakoulutaso	Yliopistotaso
A	Lähiopetuksen osuuden turvaaminen omistajaohjauksella, kansainvälisten opiskelijoiden asuminen, harjoittelupaikkakapasiteetti, kampusinvestoinnit	Yliopistokeskuksen vahvistaminen, lahjoitus- ja yhteisprofessuurit, maisteri- ja DI-polut. Edellyttää kaupungin oman rahoitusosuuden uudelleenarviointia ja henkilöstön sijoittumisen erillistä ratkaisemista
B	Verkko- ja monimuototarjonnan kasvu. Taloudellisesti kestävä, vähän läsnä olevia opiskelijoita	TKI-solmu ja tutkimusryhmät ilman opiskelijavolyymia. Hankerahoitusvetoinen ja altis ohjelmakausimuutoksille

C	Vähimmäistasojen määrittely valituilla aloilla, alueelle kriittisten koulutusalojen suojaaminen	Kärkiin sidottu kevyt yliopistollinen läsnäolo, allianssi- tai sopimusmalli ilman omistusjärjestelyä
D	Toteutuu ilman päätöksiä, myös läsnäolototeutusten sisäisen etäopetuksen kasvun kautta	Yliopistollinen läsnäolo kapenee kansallisen rahoituksen ehdoilla, kaupungin vaikutusmahdollisuus pienin

Läsnäolo on määriteltävä mitattavasti, tai ruutujen A ja C ero jää sanalliseksi. Mitattavia muuttujia ovat läsnä olevien opiskelijoiden lukumäärä, toteutunut lähiopetuksen osuus, alueella työskentelevän korkeakoulu- ja TKI-henkilöstön määrä sekä alueelle sijoittuvat tutkimusryhmät ja tutkimusinfrastruktuurit. Määrälliset tavoitteet kannattaa asettaa niille muuttujille, jotka ovat kaupunkien omassa päätösvallassa: oma rahoitusosuus, professuurien ja työelämätohtorien lukumäärä, kaupungin omat harjoittelupaikat sekä lähiopetuksen vähimmäisosuus omistajaohjauksen kautta. TKI-rahoituksen kaksinkertaistuminen ei ole kaupungin päätettävissä.

Kaupunkien linjaukset

Kysymys	Mikkeli	Savonlinna
Tavoitteen luonne	Kasvutavoite, ruutu A tai A:n ja C:n välimaasto	Vähimmäistason turvaaminen, ei sijoitusta nelikenttään
Ehdoton elementti	Riittävä fyysinen opiskelija- ja tutkimusläsnäolo, TKI-toiminnan kasvu	TKI-toiminnan jatkuminen vahvana, teknologiapuiston turvaaminen
Painoalat	Vesiosaaminen, ruokajärjestelmät, kokonaisturvallisuus, digitaalinen ympäristötieto, laajemmin metsä ja hyvinvointi	Metsäbiotalous, automaatio, teknologiaosaaminen, elämystalous
Lähtötilanne läsnäolossa	39 prosenttia aloittaneista verkkototeutuksissa, yliopiston alueyksikkö ja maisteriohjelma	Lähiopetukseen perustuva kampus, ei LUT-toimintaa, toimiva Aalto-kytkentä
Yhteinen tavoitekuva	Esitetty valmiina, maakunnallinen korkeakoulu- ja TKI-verkostoalue määrällisin tavoitteineen	Edellyttää ensin kaupunkien keskinäistä työtä erikoistumisesta

Linjaukset eivät ole ristiriidassa, mutta ne eivät ole sama linja, eivätkä ne johda samoihin välineisiin. Vähimmäistason turvaaminen on kysymys sopimusehdoista ja niiden sitovuudesta. Kasvutavoite on kysymys investoinneista ja panostustasosta. Yhtä maakunnan tavoitetta ei muodosteta ennen kuin kaupungit ovat sen vahvistaneet.

4 Alueen kärjet

Yliopistojen kiinnostus edellyttää riittävää massaa ja tunnistettavaa sisältöä. Yksittäisen kaupungin volyymi ei useimmiten riitä, mutta kahden kaupungin päällekkäinen kärki voi riittää. **Päällekkäisyys ei siis ole ensisijaisesti riski vaan yhteisen kärjen edellytys.**

Kärki	Mikkelissä	Savonlinnassa
Vahvistetut yhteiset kärjet, joilla on korkeakouluankkuri		
Metsä ja biotalous	Yliopistokeskuksen tutkimus, kytkentä ruoka- ja biotalouteen	Ensisijainen panostusala ja 95 prosenttia kampuksen TKI-rahoituksesta. Toimiva yliopistoankkuri: biotuotetekniikan työelämäprofessori vuodesta 2020, DI-väylä ammattikorkeakoulusta ja Kuitulaboratorio
Hyvinvointi ja sote, sisältäen liikunnan ja ikääntyneiden hoidon	Kestävä hyvinvointi on kampuksen suurin vahvuusala, 51 prosenttia TKI-rahoituksesta. Sairaanhoidaja- ja sosionomikoulutus, hyvinvointialue kumppanina, tavoitteena terveystieteiden maisterikoulutus	Sama koulutusrakenne ja kumppani. Kampuksen vetovoimaisimmat ja tavoiteajassa parhaiten suoritettut tutkinnot ovat sote- ja liikunta-alalta. Fysioterapian ja liikunnan koulutus, tavoitteena fysioterapian tai terveystieteiden maisterikoulutus. Harjoittelukapasiteetti sidoksissa sairaalaratkaisuun
Yhteiset kärjet, joilta puuttuu korkeakouluankkuri		
Vihreä siirtymä ja energiaosaaminen	Datakeskusinvestoinnit tuottavat kysyntää laajasti. Tarve kohdistuu sekä korkeakoulu- että toisen asteen osaamiseen	Kytkeytyy sähköautomaatioon ja teollisuuden sähköistämiseen. Energiainvestointien kasvu on maakunnassa poikkeuksellisen voimakasta
Matkailu, elämystalous ja vapaa-ajan asuminen	Noin 10 000 vapaa-ajan asuntoa, maakunnassa noin 50 000. Aluetutkimusinstituutti. Osaamista on, mutta matkailu ei ole kaupungin strateginen kärki	Elämystalous ja oopperajuhlat, nimetty panostusosalaksi. Matkailukoulutuksen siirtyminen on jättänyt osaamisaukon
Ruokajärjestelmät ja ruokamatkailu	Aluetutkimusinstituutti. Avoin ikkuna: uusi kansainvälinen maisteriohjelma käynnistyy 1.8.2027, aluekytkentä auki	Kytkeytyy elämystalouteen ruokamatkailun kautta
Rakenteellisesti yhteiset kärjet, tunnistettu vain toisessa kaupungissa		
Vesiosaaminen	Ensisijainen kärki ja yliopistokeskuksen vahvin profiili. Water Technology -maisteriohjelma	Saimaan vesistö ja vesitalous, ei omaksi kärjeksi tunnistettu
Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus	Ensisijainen kärki. Huoltovarmuusprofessorin valmistelu käynnissä. Sama teema nousee alueen yrittäjätarpeista	Rajaseutu- ja huoltovarmuusulottuvuus, ei omaksi kärjeksi tunnistettu

Datatalous ja tiedonhallinta	Yliopistoankkuri: datatalouden työelämäprofessori kevästä 2026. Keskittymä Digitalia, Kansalliskirjaston Mikkelin toiminnot ja Elka. Osuus kampuksen TKI-rahoituksesta 23 prosenttia	Elektroniikan ja automaation testausympäristöt, ei omaksi kärjeksi tunnistettu
Automaatio, sähköautomaatio ja insinöörikoulutus	Mahdollinen kytkentä datakeskushankkeiden myötä	Teknologiapuisto ja elektroniikan 3K-tehdas, sähköinsinöörikoulutus, jolle esitetty yhteistoteutusta. Englanninkielinen sähköautomaation YAMK käynnistyy

Taulukko jakautuu kolmeen ryhmään, ja ryhmä ratkaisee sen, mitä kärjelle kannattaa tehdä.

Metsä ja biotalous sekä hyvinvointi ja sote ovat vahvimmalla pohjalla. Molemmat kaupungit tunnistavat ne omikseen ja niillä on toiminnallinen ankkuri kummassakin. Hyvinvointikärki sisältää kaksi eri aikajänteen kysymystä: nykyisen koulutuksen turvaaminen on edunvalvontakysymys, ikääntyneiden hoidon edelläkävijyys professuurin ja tutkimusavauksen kysymys. Savonlinnan metsäkytkentä on alueen pisimmälle rakennettu kokonaisuus, mutta kampuksen TKI-profiilin keskittyminen yhteen vahvuusalaan on samalla haavoittuvuus.

Kolme yhteistä kärkeä on ilman korkeakouluankkuria, ja niissä on suurin hyödyntämätön potentiaali.

Matkailu, elämystalous ja ruokajärjestelmät muodostavat käytännössä yhden kokonaisuuden, jos ruoka luetaan matkailuun. Se on alueen selkein tunnistamaton tutkimus- ja osaamisaihe, ja sillä on nyt ensimmäistä kertaa nimetty ja päivätty väline. Vihreä siirtymä ja energiaosaaminen poikkeaa muista siinä, että osaamistarve kohdistuu yhtä aikaa korkeakoulu- ja toisen asteen tasolle ja että yritykset ovat siinä itse valmiita tarjoamaan harjoittelupaikkoja ja oppimisympäristöjä.

Neljä kärkeä koskee tosiasiaa molempia kaupunkia, mutta ne on tunnistettu vain toisessa. Kysymys ei siis ole kärjen valinnasta vaan siitä, halutaanko toinen kaupunki mukaan kärkeen, jota se ei nykyisellään pidä omanaan. Näissä on myös selkein mahdollisuus kaupunkien väliseen työnjakoon: saman koulutuskokonaisuuden kandidaattivaihe voidaan suorittaa toisessa kaupungissa ja maisterivaihe toisessa. Lähimpänä oleva ehdokas on sähköautomaatio, jossa molempien kaupunkien intressi ja profilointi kohtaavat.

Kärki ei ole vielä kärki, jos se on vain teema. Se on muotoiltava tutkimuskysymyksiä, osaamistarpeiksi ja nimetyiksi kumppaneiksi, ja sen on istuttava kohdeyliopiston omaan strategiaan, ei vain alueen tarpeeseen. Panokset kannattaa kohdentaa yhteisiin kärkiin, koska sama panos tuottaa yhteen kohdennettuna suuremman vaikutuksen ja aloite välittyy alueelta yhtenäisenä. Siellä missä kaupunkien profiilit eroavat, on perusteltua hakea eri kumppaneita, ja kumppani voi olla myös kansainvälinen.

5 Kärkien vahvistaminen korkeakoulukumppaneiden kanssa

Alueella on toimintaa tai tunnistettu mahdollisuus viiden yliopiston kanssa. Tässä luvussa käydään läpi kumppanien nykytila, niiden kytkentä alueen kärkeen ja ne neljä avausta, joissa potentiaali on suurin.

Kolme johtopäätöstä, jotka koskevat kaikkia vaihtoehtoja

1. Yliopistoyhteistyö ja omistusratkaisu ovat eri kysymyksiä. Kaikki viisi yliopistoa ovat lähestyttävissä ilman omistusmuutosta, ja alueen kaksi toimivinta kytkentää on rakennettu näin. Omistusratkaisu vaikuttaa siihen, kenen strategiaan avausten on jatkossa mahdollista, mutta se ei ole edellytys yhdellekään niistä.
2. Kustannus ei seuraa rakenteellista syvyyttä. Halvin väline eli allianssipohjainen maisterikoulutus voi tuottaa yliopistotasoista koulutusta ilman kuntarahoitusta, kun kallein eli yliopistokampuksen avaaminen edellyttäisi 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti. Panoksen suuruus ei siis kerro tuotoksen suuruudesta.
3. Kaupungeilla on eri lähtötilanne ja siksi eri tavoite. Mikkelissä on yliopistollinen alueyksikkö ja maisteriohjelma sekä pitkälle edennyt siirtymä verkkototeutuksiin. Savonlinnassa ei ole lainkaan LUT-toimintaa, mutta on toimiva Aalto-kytkentä ja lähiopetukseen perustuva kampus.

Yhdestäkään näistä avauksista ei ole tällä hetkellä kaupunkien tai korkeakoulujen välistä sopimusta. Kyse on mahdollisuuksista, joiden toteutuminen edellyttää sekä yliopiston johdon linjausta että tiedekuntatason sitoutumista.

Yhdellä silmäyksellä

Yliopisto	Nykytila alueella	Suurin plussa	Suurin miinus	Kaupungin panos
LUT	Alueyksikkö ja maisteriohjelma Mikkelissä, ei toimintaa Savonlinnassa	Ainoa, joka on tehnyt alueesta kokonaisarvion ja esittänyt konkreettisen mallin	Arvioi kasvupotentiaalin rajalliseksi, kampusten rahoitukseen ei näkymää	Omistus tai 25 M€ kaupunkia kohti
Itä-Suomen yliopisto	Yliopistokeskuksen kautta, ei omaa yksikköä	Maantieteellisesti luontevin, rakenteellinen ovi voi avautua myöhemmin	Ajoitus ei ole kaupunkien käsissä, Savonlinnassa aiempi vetäytyminen	Valmistelu ja edunvalvonta
Jyväskylän yliopisto	Yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa, ei kaupunkien kanssa	Voi tuottaa yliopistotasoista koulutusta ilman kuntarahoitusta ja ilman omistusta	Kaupungit eivät ole sopimusosapuolena eikä niillä ole otetta jatkoon	Ei rahaa, mutta omistajaohjaus
Helsingin yliopisto	Aluetutkimusinstituutti Mikkelissä pitkäaikaisesti	Kaksi avausta osuu suoraan Mikkelin kärkeen	Läsnäolo on tutkimuspainotteinen, ei tuo opiskelijavolyymia	Koalitorahoitus, osuus professuurista
Aalto-yliopisto	Työelämäprofessori ja DI-väylä Savonlinnassa, vetäytyi Mikkelistä	Alueen pisimmälle rakennettu ja todennetusti toimiva malli	Keskittää tutkintokoulutuksen pääkampukselle, mikä toteutui Mikkelissä	Osuus koalitiosta, viisi vuotta kerrallaan

Yliopistot eivät ole toisensa poissulkevia. Kaupungit voivat tehdä yhteistyötä useaan suuntaan samanaikaisesti, ja sama osaamisala voi kiinnostaa useampaa yliopistoa.

Kumppanit ja niiden kytkentä alueen kärkiin

Kumppani	Nykytila alueella	Mihin kärkeen kytkeytyy	Potentiaali ja sen ehto
LUT	Alueyksikkö Mikkeliissä, 34 henkilöä, ja Water Technology -maisteriohjelma. Ei toimintaa Savonlinnassa	Vesiosaaminen, kokonaisturvallisuus	Ainoa, joka on tehnyt alueesta kokonaisarvion ja esittänyt konkreettisen mallin. TKI-yhteistyötä voi syventää ilman omistusjärjestelyä. Kampusten kasvu edellyttäisi 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti, eikä rahoituslähde ole. Toteutunut painopiste alueyksiköissä on siirtynyt Kymenlaaksoon
Itä-Suomen yliopisto	Yhteistyö yliopistokeskuksen kautta, ei omaa yksikköä	Metsä ja biotalous, hyvinvointi ja sote, kokonaisturvallisuus	Maantieteellisesti ja sisällöllisesti luontevin suunta. Allianssi- tai konsortiomallissa ammattikorkeakoulut säilyisivät itsenäisinä. Sote-alan ja ikääntyneiden hoidon avaus on kokonaan työstämätön. Ajoitus ei ole kaupunkien käsissä
Jyväskylän yliopisto	Mahdollinen yhteistyö olisi ammattikorkeakoulun ja yliopiston välinen, kaupungit eivät sopimusosapuolena	Hyvinvointi ja sote, fysioterapia, datatalous	Rahoitusmalli tekee mahdolliseksi maisterikoulutuksen uudella paikkakunnalla ilman kaupungin rahoitusta, jos tutkintokiintiössä on tilaa. Paras hyöty suhteessa panokseen. Sopimusta ei ole, eikä kaupungeilla ole otetta jatkoon
Helsingin yliopisto	Aluetutkimusinstituutti Mikkeliissä pitkäaikaisesti	Ruokajärjestelmät, matkailu, kokonaisturvallisuus	Kaksi avautusta: kansainvälinen maisteriohjelma käynnistyy 1.8.2027, ja huoltovarmuusprofessorin valmistelu on käynnissä. Toistettava malli, jolla on ylimmän johdon tuki. Läsnäolo on tutkimuspainotteinen eikä tuo opiskelijavolyymia
Aalto-yliopisto	Työelämäprofessori ja DI-väylä Savonlinnassa. Kandidaattiohjelma siirtyi Mikkelistä 2026	Metsä ja biotalous, sähköautomaatio	Savonlinnan kokonaisuus on alueen pisimmälle rakennettu ja todennetusti toimiva malli, joka on laajennettavissa uusille aloille. Ohjelman toteuttamisaaminen on edelleen Mikkeliissä. Tutkintokoulutus keskitetään pääkampukselle

Yhdestäkään näistä avauksista ei ole tällä hetkellä kaupunkien tai korkeakoulujen välistä sopimusta. Kyse on mahdollisuuksista, joiden toteutuminen edellyttää sekä yliopiston johdon linjausta että tiedekuntatason sitoutumista.

Neljä avautusta, joissa potentiaali on suurin

1. Sote-alan ja ikääntyneiden hoidon tutkimusavaus. Tämä on vahvin valmius koko kentässä ja samalla kokonaan työstämätön alue. Ankkuri on molemmissa kaupungeissa käytännössä identtinen ja yhteenlaskettu volyyymi riittää perustelemaan yliopistotasaisen avauksen. Kärki kytkeytyy hyvinvointialueeseen, joka on luonteva kolmas osapuoli, ja alueen ikärakenne on tässä vahvuus eikä heikkous. Seuraava professuuriavaus kannattaa kohdentaa tähän.

2. Ruokajärjestelmien ja matkailun maisteriohjelma. Uusi kansainvälinen maisteriohjelma, joka yhdistää ruokaviennin, ruokakulttuurin ja gastronomian, käynnistyy 1.8.2027 ja sen suunnitteluhanke hakee

kumppanuuksia alueiden kanssa 30.11.2027 asti. Aluekytkentä on avoin ja se osuu yhtä aikaa Mikkelin ruokajärjestelmäkärkeen ja Savonlinnan elämystalouteen. Tämä on ainoa nimetty ja päivätty väline alueen selkeimmin tunnistamattomaan tutkimusaiheeseen, ja aikaikkuna on kapea.

3. Maisteriväylä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon pohjalta. Rahoitusmalli on kaikille yliopistoille sama, ja se tekee mahdolliseksi maisterikoulutuksen toteuttamisen uudella paikkakunnalla ilman kaupungin rahoitusta, jos tutkintokiintiössä on tilaa. Kansallisen 60 prosentin tavoitteen vuoksi kiintiöissä on todennäköisesti tilaa. Malli tavoittaa juuri sen kohderyhmän, joka alueella tosiasiaa on, eli työssä olevan aikuisopiskelijan. Malli on jo toteutunut alueella biotuotetekniikan DI-väylässä.

4. Huoltovarmuus- ja varautumisprofessori. Valmistelu on käynnissä, tavoitteena 1,5 miljoonaa euroa kymmenelle vuodelle kokonaan ulkopuolisin varoin, ja koossa on noin kaksi kolmasosaa. Teema on kansallisesti nousussa, se on Mikkelin ensisijainen kärki ja se nousee myös alueen yritystarpeista. Sijoituspaikka on varmistettava.

Kaikissa neljässä pätee sama logiikka. Kaupunki ei osta koulutusta vaan kokoaa koalition, jossa se on yksi rahoittaja yritysten, säätiöiden, muiden kuntien ja korkeakoulun rinnalla. Kaupungin oma osuus on kymmeniä tuhansia euroja vuodessa, ei miljoonia. Ratkaiseva kyvykkyys ei ole raha vaan koalition kokoaminen ja sitoutuminen yli valtuustokausien.

6 Toimenpiteet

Käynnistettävissä heti, riippumatta omistusratkaisusta

Nämä toimet eivät edellytä omistusratkaisua eikä useimmat niistä uutta rahoitusta. Osa on jo kirjattu Etelä-Savon TKI-tiekarttaan, jolloin kyse on toimeenpanosta eikä uudesta strategiasta.

- Perustetaan alueellinen rahoitus- ja valmistelurakenne yliopistollisille avauksille: korkeakouluyhdistys tai seutuvaliokunnan mandaatin vahvistaminen niin, että elinkeinoelämä on mukana ja toimijalla on oikeustoimikelpoinen muoto. Ennen uuden rakenteen perustamista arvioidaan, voidaanko olemassa olevasta yhteistyöryhmästä kehittää maakunnallinen rakenne.
- Kohdennetaan seuraava professuuriavaus sote- ja ikääntyneiden hoidon kärkeen.
- Otetaan yhteys ruokajärjestelmien ja matkailun maisteriohjelman valmisteluun ennen kuin suunnitteluhanke päättyy.
- Selvitetään maisteriväylän ehdot ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon pohjalta ja kirjataan järjestelyn jatkuminen vähimmäisehdoksi.
- Sovitaan toisen asteen väylistä korkeakouluihin. Alueella ei ole tiedossa nykyistä järjestelyä, ja vertailukohtia on olemassa.
- Koordinoidaan harjoittelupaikat kaupunkien omissa organisaatioissa ja yhtiöissä ja asetetaan niille sekä työelämätohtoreille määrätavoite. Vastaanottokapasiteetti on sitova reunaehto, ei vain tavoitteen puute.
- Kerätään harjoittelupaikkasitoumukset yrityksiltä ennen uuden koulutusohjelman käynnistämistä. Verrokkialueella noin 40 yritystä sitoutui kahteen harjoittelupaikkaan toisesta opiskeluvuodesta lähtien, mikä antaa korkeakoululle konkreettisen myyntiargumentin uusille opiskelijoille.
- Ulotetaan kesätyöseteli työllisyysaluerajojen yli Savonlinnan ja Mikkelin seutujen välillä. Nykyisin seteliä ei myönnetä, jos työpaikka on toisen kunnan alueella.
- Perustetaan korkeakoulun yhteyteen yrityksiä tavoittava myyntitoiminto. Valtaosa alueen yrityksistä ei tiedä, mitä korkeakoululta voi saada. Kaupungin rooli on rahoittaa käynnistys ja toimia koollekutsujana.
- Kokeillaan lyhyitä intensiivijaksoja ja kenttäkursseja alueelle houkuttelemisen välineenä, tukena kalustettu opiskelija-asunto edullisesti lyhyen jakson ajan.
- Osallistetaan opiskelijat jatkovalmisteluun. Opiskelijakulttuuri on vetovoimatekijä, ja kaupungin panos siihen voi olla pieni.
- Rakennetaan osaamistarpeiden ennakointi yhteiseksi ja jatkuvaksi ja saadaan yritykset siihen mukaan.
- Tehdään olemassa oleva yhteistyö näkyväksi yhtenä kokonaisuutena. Alueella on jo yliopistollisia rakenteita, joita ei tunneta alueen ulkopuolella eikä aina alueen sisälläkään.

Turvattavat elementit

Nämä ovat elementtejä, joiden säilyminen on kirjattava tavoitteeksi kaikissa vaihtoehtoissa: lähiopetus ja kampuustoiminta, TKI-toiminta ja tutkimusyksiköiden fyysinen sijainti alueella, Savonlinnan teknologiapuisto, sote-alojen koulutus, sähkö-, automaatio- ja energia-alan koulutus, riittävä fyysinen opiskelija- ja tutkimusläsnäolo sekä tiedonhallinnan keskittyminen, joka on kansallisesti harvinainen ja on juuri saanut yliopistoankkurin.

Vähimmäisehdot, jos omistusjärjestelyn valmistelua jatketaan

Vähimmäisehdoista on päätettävä ennen neuvottelujen alkua, ei niiden aikana.

- Sijainti- ja toimipistesitoumusten instrumentti on ratkaistava ennen muuta. Osakassopimus, erillinen toimipistesopimus ja kiinteistöjärjestelyyn kytketty ehto eroavat sitovuudessaan olennaisesti.
- Lähiopetuksen vähimmäisosuus ja läsnä olevien opiskelijoiden vähimmäismäärä kampuksittain on määriteltävä numeroina.
- Koulutustarjontaa koskevat lupaukset on kirjattava mitattavina.
- Kampuskiinteistöjen tulevaisuus on käsiteltävä osana järjestelyä eikä sen jälkeen.
- Kasvuavauksen rahoituslähteet on tunnistettava ennen kuin kasvuun perustuvia hyötyjä lasketaan mukaan.
- Koulutuksen elinkelpoisuuden kriteerien soveltaminen alueen nykyisiin ohjelmiin on selvitettävä, samoin nettokasvuvaatimuksen vaikutus.
- Nykyisten yliopistoyhteistyön järjestelyjen jatkuminen on kirjattava vähimmäisehdoksi nimeltä. Järjestelyt, jotka eivät ole kaupunkien sopimuksia, voivat purkautua ilman että kukaan päättää niiden purkamisesta.
- On varmistettava, että ammattikorkeakoulu säilyy toimijana, jonka strategiaan myös muiden yliopistojen alueelliset avaukset mahtuvat.

Seurattavat mittarit

Tavoitteen toteutumista seurataan vuosittain viidellä mittarilla, jotka ovat käytettävissä olemassa olevista lähteistä. Läsnä olevien opiskelijoiden määrä kampuksittain, verkkototeutuksissa aloittaneiden osuus kampuksittain, alueella työskentelevän korkeakoulu- ja TKI-henkilöstön määrä, alueen kampusten osuus ammattikorkeakoulun TKI-rahoituksesta sekä alueella toimivien yliopistollisten vakanssien ja tutkimusryhmien määrä. Kolme ensimmäistä kuvaavat toissijaista vaikutusta ja kaksi jälkimmäistä ensisijaista.

7 Varmistettavat asiat ennen päätöstä

Seuraavat tiedot vaikuttavat päätöksen sisältöön, ja ne on syytä varmistaa ennen kuin päätös tehdään. **Osa niistä on sellaisia, että laskentaperuste tai tosiasiallinen tilanne on selvitettävä ennen kuin lukua käytetään päätöksen perusteena.** Alla on tärkeimmät. Täydellinen luettelo perusteluineen on liitteessä 6.

- Tehokkuus- ja henkilöstövertailun laskentaperuste. Vertailun tulos riippuu ratkaisevasti siitä, miten henkilötyövuodet on rajattu ja mitkä toiminnot on laskettu mukaan. Laskentaperustetta ei ole esitetty, ja rajausvalinta voi kääntää vertailun asetelman. Peruste on pyydettävä auki ja luvut tarkistettava Vipusen tiedoista.
- Yhteistyön hyötyjen vertailukelpoisuus. Omistusjärjestelylle on esitetty euromääräinen hyötyarvio, tiivistyvä yhteistyölle ei. Molempien laskentaperusteet on saatava vertailukelpoisiksi, tai vaihtoehtoja ei voi verrata.
- Kampuskiinteistöjen velkavastuu. Kaupunkien suurin yksittäinen taloudellinen altistuma. Tarkka määrä ja jakautuminen on esitettävä päättäjille numeroina samassa yhteydessä kuin rakennevaihtoehdot.
- Alueen nykyiset ohjelmakoot suhteessa elinkelpoisuuskriteereihin. Tieto on saatavissa Vipusesta ja se on hankittava ennen kuin vähimmäistasoja pidetään turvattuina.
- Savonlinnan verkkototeutusten osuus. Tilastoitu osuus ja ammattikorkeakoulun oma tieto poikkeavat toisistaan, mikä johtuu todennäköisesti tilastointirajauksesta. Osuus on Savonlinnan lähtötilanteen kuvauksen ydin.
- Etäopetuksen osuus läsnäolototeutusten sisällä. Ei ilmene tilastoista. Varmennettava tutkinto-ohjelmatasoisella erittelyllä, koska läsnäolo voi ohentua ilman että toteutusmuodon nimike muuttuu.
- Maisteriväylän tosiasiallinen tila, laajuus, kesto ja ehdot.
- Huoltovarmuusprofessorin ja uuden maisteriohjelman aluekytkennän tilanne.

Kolme kysymystä on syytä esittää suoraan neuvotteluosapuolelle. **Mitä Mikkelin ja Savonlinnan kampuksille tapahtuu, jos omistusjärjestely toteutuu? Millä instrumentilla toimipiste- ja lähiopetussitoumukset tehdään sitoviksi? Mitä järjestelystä jää käteen, jos kasvurahoitusta ei löydy?**

Liite 1

Viisi yliopistoa

Jokaisesta kumppanista on oma osio samalla rakenteella, jotta vaihtoehtoja voi verrata kohta kohdalta: mistä on kysymys, nykytila alueella, plussat, miinukset, pidemmän ajan mahdollisuudet ja haasteet, mitä kaupungeilta vaaditaan ja mitä päättäjän kannattaa kysyä.

LUT-yliopisto

Teknillinen yliopisto Lappeenrannassa. Omistaa LAB-ammattikorkeakoulun.

Mistä on kysymys

LUT on ainoa yliopisto, joka on tehnyt Etelä-Savon korkeakoulutuksesta kokonaisarvion ja esittänyt kaksi konkreettista yhteistyömallia. Toinen on yhteistyön tiivistäminen ilman omistusjärjestelyä, toinen Xamkin liittyminen LUT-korkeakouluihin.

Nykytila Etelä-Savossa

- Mikkeliässä LUTin alueyksikkö, jossa 34 henkilöä vuonna 2025, sekä Water Technology -maisteriohjelma. Yksikön rahoitus 3,35 miljoonaa euroa, josta ministeriörahoitusta 1,56 miljoonaa.
- Savonlinnassa ei toimintaa lainkaan.
- LUT on ammattikorkeakoulun tärkein yliopistokumppani hankkeiden määrällä mitattuna vuodesta 2023.

Plussat

- Vahva ja nopeasti kasvanut yliopisto. Opiskelijamäärä ja akateemiset henkilötyövuodet kasvoivat noin 63 prosenttia vuosina 2020–2025, ensisijaiset hakijat yli kaksinkertaistuivat.
- Mikkelin kampusprofiiliahio, vesijärjestelmät kriittisenä infrastruktuurina ja kokonaisturvallisuus, kytkeytyy sekä LUTin ydinosamukseen että Mikkelin omaan strategiaan ja alueen yritystarpeisiin.
- Konsernista on kokemusta. LUT-korkeakoulut on toiminut vuodesta 2018 ja saavuttanut noin 20 miljoonan euron vuosittaisen säästön.
- TKI-yhteistyö toimii jo hyvin ja sitä voidaan syventää ilman omistusjärjestelyä.

Miinukset

- LUT arvioi itse yliopistotoiminnan kasvupotentiaalin kaikissa omistajakaupungeissa melko rajalliseksi ja toteaa kampusten rakentamisen haastavaksi.
- Kampusten rahoitukseen ei ole tällä hetkellä näkymää. Kasvuavaus edellyttäisi 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti viidessä vuodessa ulkopuolisin varoin.
- Kampusprofiiliahiot ovat tekijöiden mukaan erittäin alustavia, eikä niiden kasvupotentiaalia ole arvioitu.
- Savonlinnan profiiliahio on kaukana LUTin tutkimuksen vahvuusaloista. Se valikoitui täydentämään olemassa olevaa Aalto-kytkentää, ei LUTin omasta osaamislähtökohdasta. Kuitu- ja metsäkytkentä ei sisälly aihioon, vaikka se onampuksen TKI-toiminnan ydin.
- Koulutusyhteistyössä ilman omistusjärjestelyä ei nähdä potentiaalia, koska korkeakoulut kilpailevat omilla brändeillään.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Vesi- ja huoltovarmuusteemat ovat kansallisesti nousussa, ja Mikkelin profiili istuu niihin. Tämä on sisällöllisesti kestävin kytkentä, jonka LUT-suunta tarjoaa.
- Xamkin ja LABin yhdistyminen tuottaisi Suomen suurimman ammattikorkeakoulun, mikä vahvistaisi asemaa kansallisessa kilpailussa ja rahoituksen haussa.

- Yhteiset teemalliset TKI-alustat voivat kasvattaa hankeportfoliota erityisesti EU-rahoituksessa, ja tämä on mahdollista ilman omistusjärjestelyä.

Pidemmän ajan haasteet

- LUTin toteutunut painopiste alueyksiköissä on siirtynyt Kymenlaaksoon. Kouvolan henkilöstö kasvoi 16:sta 37:ään vuosina 2023–2025 ja Kotkaan avattiin toiminta 2024, kun Mikkelin rahoitus laski 4,0 miljoonasta 3,35 miljoonaan euroon.
- Konsernissa alueen korkeakoulupoliittinen suuntautuminen kääntyisi kaakkoon, kun nykyiset kytkennät kulkevat Itä-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle.
- Esiselvityksen elinkelpoisuuskriteerejä sovellettaisiin yhtenäisesti kaikkiin kaupunkeihin. Alle 15 aloittavan opiskelijan ohjelmaa ei pidetä itsenäisesti elinkelpoisena.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Omistusjärjestely edellyttää osakkeiden luovuttamista nimellistä korvausta vastaan. Yliopistokampus edellyttää osuutta 25 miljoonan euron ulkoisesta rahoituksesta kaupunkia kohti. Tiivistyvä yhteistyö ei edellytä kaupungeilta rahaa, vaan korkeakoulujen omaa priorisointia.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mitä LUT sitoutuu tekemään Mikkeliissä ja Savonlinnassa siinä tapauksessa, että kasvurahoitusta ei löydy?
- Millä instrumentilla toimipiste- ja lähiopetussitoumukset tehdään sitoviksi?
- Miten neljän kampuksen ammattikorkeakoulun 35 henkilötyövuoden tukipalveluvähennys jakautuisi kampusten kesken?
- Miksi Savonlinnan profiiliihiosta puuttuu kuitu- ja metsäkytkentä, joka on kampuksen TKI-toiminnan ydin?

Itä-Suomen yliopisto

Monialainen yliopisto Joensuussa ja Kuopiossa.

Mistä on kysymys

Itä-Suomen yliopiston ympärille valmistellaan korkeakouluyhteisöä, johon kuuluisivat ammattikorkeakoulut. Kesäkuussa 2026 valmistelu siirtyi suorasta omistuksesta allianssi- ja konsortiomallien vertailuun.

Nykytila Etelä-Savossa

- Yhteistyö kulkee Mikkelin yliopistokeskuksen kautta. Alueella ei ole omaa yksikköä.
- Etelä-Savo on maantieteellisesti toiminta-alueen sisällä mutta rakenteellisesti valmistelun ulkopuolella.
- Valmistelussa olisi mukana kolme itäisen Suomen ammattikorkeakoulua.

Plussat

- Maantieteellisesti ja historiallisesti luontevin suunta. Maakunta kuuluu itäiseen Suomeen ja sen kysymykset ovat samoja.
- Allianssi- ja konsortiomalleissa ammattikorkeakoulut säilyisivät itsenäisinä, mikä on kaupunkien kannalta olennaisesti kevyempi ratkaisu kuin omistuksen siirto.
- Jos korkeakouluyhteisö syntyy, neljän ammattikorkeakoulun mukaantulo voi olla verrattain helppoa.
- Yliopistokeskuksen kautta yhteistyö on jo olemassa eikä sen jatkamiseen tarvita uusia rakenteita.

Miinukset

- Ajoitus ei ole kaupunkien käsissä. Vaihtoehto tulee arvioitavaksi vasta sen jälkeen, kun toisen osapuolen oma kokonaisuus on muodostunut.
- Alueella ei ole tällä hetkellä konkreettista avausta, joka olisi valmisteltavissa.
- Savonlinnassa on tuore kokemus vetäytymisestä, kun opettajankoulutus siirtyi Joensuuhun. Se vaikuttaa siihen, miten avauksia arvioidaan poliittisesti.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Itäisen Suomen turvallisuus- ja rajaseututeemat sekä metsä- ja biotalous ovat molempien kaupunkien kärkiä ja sopivat luontevasti tähän suuntaan.
- Jos Etelä-Savo osallistuisi allianssiin ilman omistuksen siirtoa, se saisi rakenteellisen kytkennän ilman kaupunkien vaikutusvallan kapenemista.
- Sote-alan ja ikääntyneiden hoidon tutkimusavaus on tunnistettu kokonaan työstämättömäksi alueeksi, ja se olisi tähän suuntaan luonteva.

Pidemmän ajan haasteet

- Jos kaupungit tekevät omistusratkaisun toiseen suuntaan, tämä ovi käytännössä sulkeutuu.
- Odottaminen tässä suunnassa on veto lopputuloksesta, jota kukaan ei tiedä. Asiantuntija-arviot menevät ristiin sen suhteen, tuleeko seuraavaan hallitusohjelmaan korkeakoulurakenteita koskeva linjaus.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Ei suoraa rahoitusta. Vaatii valmistelua, edunvalvontaa ja aloitteellisuutta sekä sen, että alue pysyy sillä välin kiinnostavana.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Millä ehdoilla Etelä-Savo voisi osallistua allianssiin tai konsortioon ilman omistuksen siirtoa?
- Mitä alueen olisi tehtävä nyt, jotta se olisi mukana silloin kun kokonaisuus muodostuu?

Jyväskylän yliopisto

Monialainen yliopisto, joka muodostaa konsernin JAMK-ammattikorkeakoulun kanssa.

Mistä on kysymys

Jyväskylän suunnassa on tunnistettu malli, jossa yliopistotasosta maisterikoulutusta järjestettäisiin ammattikorkeakoulun kanssa allianssipohjaisesti ilman kuntarahoitusta ja ilman omistuksen siirtoa. Rahoituslogiikka on se, että yliopisto saa tutkinnosta saman rahoitusmallin mukaisen korvauksen riippumatta siitä, missä koulutus toteutetaan, jos tutkintokiintiössä on tilaa.

Nykytila Etelä-Savossa

- Mahdollinen yhteistyö olisi ammattikorkeakoulun ja yliopiston välinen. Kaupungit eivät olisi sopimusosapuolena.
- Alueen kaupungit eivät rahoita järjestelyä.
- Sopimuksia järjestelystä ei ole tehty.

Plussat

- Paras hyöty suhteessa panokseen koko välinevalikoimassa, jos malli toteutuu. Tuottaisi yliopistotasosta koulutusta ilman että kaupunki maksaa tai luovuttaa omistusta.
- Osoittaa mekanismin tasolla, että kustannus ei seuraa rakenteellista syvyyttä. Rahoitusmalli on kaikille yliopistoille sama, joten vastaava on periaatteessa mahdollista muidenkin kanssa, jos tutkintokiintiössä on tilaa.
- Malli on monistettavissa muille aloille ja muiden yliopistojen kanssa.
- Konsernikokemus toisesta näkökulmasta. Jyväskylän korkeakoulukonserni on yksi seitsemästä toimivasta ja siitä on saatavissa vertailutietoa.

Miinukset

- Sopimusta ei ole, eikä kaupungeilla ole tietoa järjestelyn tosiasiallisesta laajuudesta, kestosta tai ehdoista.
- Kaupungeilla ei olisi sopimusteitse mitään otetta järjestelyn jatkoon. Vaikutus kulkisi vain omistajaohjauksen kautta.
- Kolmannen yliopiston läsnäolo on rakenteellisesti riippuvainen ammattikorkeakoulun johdon sitoutumisesta ja siitä, että avaus sopii sen pitkän tähtäimen suunnitteluun.
- Tarve on luonteeltaan tilapäinen. Jos yhden alan maistereita koulutetaan vuodesta toiseen, alueen oma kysyntä tyydyttyy muutamassa vuodessa. Tämä on mallin joustavuuden kääntöpuoli: sitä ei pidä esittää pysyvänä rakenteena.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Jos malli laajennetaan uusille aloille, alue saa yliopistotasosta koulutusta ilman uusia kaupunkipanoksia.
- Sopii poikkeuksellisen hyvin siihen kohderyhmään, joka alueella tosiasiaa on. Ammattikorkeakoulun opiskelijoista suuri osa on yli 30-vuotiaita, ja maisterikoulutus ylemmän AMK-tutkinnon rinnalla tavoittaa juuri tämän ryhmän.
- Malli on luonteva vertailukohta myös toisen asteen väylille, joista alueella ei ole tiedossa nykyistä järjestelyä.

Pidemmän ajan haasteet

- Tämä on aineiston perusteella se yhteistyö, joka on alttein omistusmuutokselle. Jos ammattikorkeakoulun omistaa yliopisto, joka tarjoaa vastaavaa koulutusta muualla, järjestelyn jatko arvioidaan konsernin strategian eikä alueen tarpeen näkökulmasta.

- Esiselvityksen nettokasvuvaatimus, jonka mukaan uuden koulutuksen on tuotava aidosti uusia opiskelijoita eikä siirrettävä niitä kampukselta toiselle, voi asettaa alueen edun ja kokonaisuuden edun vastakkain.
- Järjestelyt, jotka eivät ole kaupunkien sopimuksia, purkautuvat ilman että kukaan päättää niiden purkamisesta.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Ei rahoitusta. Vaatii sen, että kaupungit selvittävät järjestelyn tosiasiallisen tilan ja kirjaavat sen jatkumisen vähimmäisehdoksi, jos rakenneneuvotteluihin mennään.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mihin järjestely tosiasiaassa perustuu, onko siitä sopimusta, kuinka pitkä se on ja mitä se edellyttää ammattikorkeakoululta?
- Mitä sen jatkumiselle tapahtuu, jos ammattikorkeakoulun omistus siirtyy?
- Voidaanko sen jatkuminen kirjata sitovasti osaksi mahdollista järjestelyä?

Helsingin yliopisto

Suomen suurin monialainen yliopisto.

Mistä on kysymys

Helsingin yliopistolla on Mikkeliissä pitkäaikainen tutkimuslänäolo aluetutkimusinstituutin kautta. Lisäksi on kaksi valmistelussa olevaa avausta, jotka osuvat suoraan alueen kärkiin.

Nykytila Etelä-Savossa

- Aluetutkimusinstituutti toimii Mikkeliissä. Länäolo on rakennettu ilman omistusrakenteita ja ilman kampusinvestointeja.
- Vastaava toimintamalli on käytössä useammalla paikkakunnalla, ja rehtoritaso tukee sitä julkisesti.

Plussat

- Kaksi avausta. Uusi kansainvälinen maisteriohjelma, joka yhdistää ruokaviennin, ruokakulttuurin ja gastronomian, käynnistyy 1.8.2027, ja sen suunnitteluhanke hakee kumppanuuksia alueiden ja maakuntien kanssa. Ruokaturvaan ja lääkevarmuuteen keskittyvän huoltovarmuusprofessuurin valmistelu on käynnissä.
- Työelämäprofessuurimalli on johdettu yliopiston kansallisesta tehtävästä ja sillä on ylimmän johdon tuki, minkä vuoksi se on toistettavissa useammalla paikkakunnalla.
- Osuu yhtä aikaa Mikkelin ruokajärjestelmä- ja kokonaisturvallisuuskärkiin ja Savonlinnan elämystalouteen ruokamatkailun kautta.
- Riippumaton omistusratkaisusta. Nämä avaukset ovat mahdollisia kaikissa rakennevaihtoehtoissa.

Miinukset

- Länäolo on tutkimuspainotteinen. Se tuottaa ensisijaista aluevaikutusta mutta vähän länä olevia opiskelijoita.
- Maisteriohjelman aluekytkentää ei mainita julkisissa lähteissä.
- Huoltovarmuusprofessuurin sijoituspaikkaa ei ole voitu varmistaa julkisista lähteistä.
- Aikaikkuna on kapea. Maisteriohjelma käynnistyy jo 2027 ja suunnitteluhanke päättyy 30.11.2027.
- Professorit haetaan kansainvälisesti eikä hakijan asuinpaikka ole valintaperuste, joten alueelle sijoitettu tehtävä ei automaattisesti tuota alueelle sijoittuvaa henkilöä.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Ruokajärjestelmät ja huoltovarmuus ovat kansallisia painopisteitä ja niihin on kansallista rahoitusta. Alueen kärjet osuvat niihin.
- Matkailu ja vapaa-ajan asuminen on alueen selkein tunnistamaton tutkimusteema. Etelä-Savossa on noin 50 000 vapaa-ajan asuntoa. Maisteriohjelma on ensimmäinen nimetty ja päivätty väline tähän.
- Sote-alan ja ikääntyneiden hoidon avaus olisi tähän suuntaan mahdollinen ja se on kokonaan työstämätön.

Pidemmän ajan haasteet

- Tutkimuslänäolo ei korvaa tutkintokoulutusta aluetalouden näkökulmasta. Toissijaiset vaikutukset jäävät pieniksi.
- Malli edellyttää kaupungilta kykyä koota koalitio ja pysyä siinä yli valtuustokausien.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Osuus monilähteisestä rahoituskoalitiosta. Toteutuneissa esimerkeissä kaupunki on ollut yksi rahoittaja viiden tai kymmenen joukossa. Ei omistusjärjestelyä eikä kampusinvestointeja.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Millä ehdoilla maisteriohjelman aluekytkentä Etelä-Savoon on mahdollinen, ja mitä se edellyttää kaupungeilta?
- Mikä on huoltovarmuusprofessuurin sijoituspaikan tilanne ja mitä kaupunki voi tehdä sen varmistamiseksi?

Aalto-yliopisto

Tekniikan, talouden ja taiteen yliopisto Espoossa.

Mistä on kysymys

Aalto on samanaikaisesti vetäytynyt Mikkelistä ja syventänyt läsnäoloaan Savonlinnassa. Näiden kahden yhdistelmä kertoo, mitä yliopistokumppanuudelta voi realistisesti odottaa.

Nykytila Etelä-Savossa

- Savonlinnassa biotuotetekniikan työelämäprofessori vuodesta 2020, siihen kytketty diplomi-insinööriväylä ammattikorkeakoulusta sekä Kuitulaboratorion tutkimustoiminnan vahvistaminen. Rahoittajina kaupunki, yliopisto, Itä-Savon yliopistosäätiö ja kolme osuuspankkia.
- Mikkelistä kansainvälinen kauppatieteiden kandidaattiohjelma siirtyi Otaniemeen syksystä 2026. Ohjelma oli toiminut Mikkeliissä vuodesta 1989.
- Ammattikorkeakoulun todetaan olevan Savonlinnan yhteistyöhön tyytyväinen.
- Siirtyneen ohjelman henkilöstö jatkaa työskentelyä Mikkeliissä muissa tehtävissä, joten ohjelman toteuttamisosaaminen on edelleen alueella.

Plussat

- Savonlinnan kokonaisuus on alueen pisimmälle rakennettu ja parhaiten dokumentoitu esimerkki yliopistollisesta läsnäolosta ilman omistusjärjestelyä.
- Malli on todennetusti toimiva ja se on monistettavissa. Se sisältää professorin, tutkintoväylän ja tutkimusinfrastruktuurin samassa paketissa.
- Rahoituspohja on monilähteinen, joten kaupungin osuus on hallittavissa.
- Kytkeä on Savonlinnan ensisijaisella panostusallalla ja se tukee kampuksen TKI-profiilia, joka on 95-prosenttisesti metsäbiotaloudessa, ympäristössä ja materiaaleissa.
- Siirtyneen kandidaattiohjelman moduulirakenne ja poikkeuksellisen vahva yhteisöllisyys ovat itsenäisesti hyödynnettävissä olevaa mallia lyhyille intensiivijaksoille.

Miinukset

- Mikkelin tapaus osoittaa, että Aalto keskittää tutkintokoulutuksen pääkampukselle. Mikkeli oli viimeinen erillinen toimipiste ja vastaava ratkaisu oli tehty muualla jo aiemmin.
- Siirtopäätös tehtiin yliopiston kokonaisstrategian nojalla, eikä alueen kannalta hyvin toimiva yksikkö pärjännyt tiedekuntatason ansioilla.
- Kaupungin kanssa käytävää keskustelua rahoituksen erotuksen kattamisesta harkittiin ja siitä luovuttiin, koska tutkintokoulutuksen tukeminen ei ole kaupungin tehtävä. Siirrettyä koulutusta ei siis voi ostaa takaisin.
- Alueen kannalta siirto ja lopettaminen ovat lopputuloksena sama asia.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Savonlinnan mallia voidaan laajentaa uusille aloille ja käyttää kehikkona muiden yliopistojen kanssa. Tämä on aineiston käyttökelpoisen yksittäinen oppi.
- Aiesopimus ja professori viiden vuoden jaksoissa antavat kaupungille säännöllisen tarkistuspisteen, mikä on hallinnan kannalta parempi kuin pysyvä mutta yksipuolisesti purettava järjestely.
- Savonlinnan suuntaan on tunnustettu puolin ja toisin täydentävyyttä, jota ei ole viety loppuun.

Pidemmän ajan haasteet

- Tutkimusperusteinen läsnäolo kestää, tutkintokoulutus keskuskampuksen ulkopuolella ei välttämättä kestä. Tämä on syytä ottaa lähtökohdaksi kaikissa yliopistokumppanuuksissa.

- Malli edellyttää, että ammattikorkeakoulu on mukana ja että avaus sopii sen suunnitteluun.
- Omistusmuutos vaihtaisi sen tahon, jonka suunnitteluun avauksen on mahdollista.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Osuus monilähteisestä koalitiosta viiden vuoden jaksoissa. Ei omistusjärjestelyä eikä kampusinvestointeja.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Voidaanko Savonlinnan malli laajentaa uusille aloille, ja mitkä ovat lähimmät kandidaatit?
- Mitä Mikkelin siirrosta seuraa siihen, mitä yliopistoilta kannattaa jatkossa pyytää?
- Voidaanko siirtyneen ohjelman moduulikonseptia hyödyntää lyhyinä intensiivijaksoina alueella?

Liite 2

Viisi rakennevaihtoehtoa

Rakennevaihtoehtoista yksi on valittava, koska ne koskevat ammattikorkeakoulun omistusta. Vaihtoehdot A ja B voidaan kuitenkin toteuttaa samanaikaisesti, ja kummankin rinnalla voi tehdä yhteistyötä kaikkien liitteessä 1 kuvattujen yliopistojen kanssa.

Arviointikriteerit ovat samat kaikille viidelle: kaupungin rahoitustarve, päätösvallan säilyminen, peruutettavuus, aikajänne toteutumiseen, vaikutus alueella tapahtuvaan toimintaan ja riippuvuus toisen osapuolen tahdosta. Kampuskiinteistöriski on kirjattu erikseen jokaiseen vaihtoehtoon, koska se on kaikissa sama eikä siirry osakekaupan mukana.

Yhdellä silmäyksellä

Vaihtoehto	Mitä tarkoittaa	Suurin plussa	Suurin miinus	Peruutettavuus
A. Nykyrakenne ja kevyet avaukset	Omistus säilyy, panokset kärkiin ja professuureihin	Halpa, nopea, ei sulje mitään pois	Ei ratkaise rakenteellisia kysymyksiä, vaatii jatkuvaa työtä	Täysi
B. Syvenevä sopimussyhteistyö	Yhteiset TKI-alustat ilman omistusjärjestelyä	Tuottaa TKI-hyödyt ilman omistuksen luovutusta	Riski, ettei yhteistyö muutu riittävän tavoitteelliseksi	Hyvä
C. Omistusjärjestely LUT-konserniin	Xamk osaksi LUT-korkeakouluja, 100 prosentin omistus	Konsernihyödyt ammattikorkeakoulun taloudelle, vahvempi kansallinen asema	Vaikutusvallan olennainen kapeneminen, kampuslupaukset ehdollisia	Olennaisesti heikoin
D. Itä-Suomen allianssi tai konsortio	Osallistuminen ilman omistuksen siirtoa	Ammattikorkeakoulut säilyisivät itsenäisinä	Ajoitus ja ehdot eivät ole kaupunkien käsissä	Kohtalainen
E. Odottava linja	Ei päätöksiä, seurataan kentän kehitystä	Ei sitoumuksia, ei kustannuksia	Alue liikkuu kohti ohutta läsnäoloa ilman että kukaan päättää siitä	Näennäinen

Vaihtoehto C sulkee pois vaihtoehdon D ja rajaa muiden yliopistojen avauksia. Vaihtoehto E ei ole neutraali, koska muut osapuolet tekevät ratkaisujaan omilla aikatauluillaan.

Vaihtoehto A. Nykyrakenne ja kevyet avaukset

Omistus säilyy kaupungeilla. Panokset kohdennetaan kärkiin, professuureihin ja väyliin.

Mistä on kysymys

Kaupungit eivät tee omistusratkaisua nyt vaan keskittyvät niihin välineisiin, jotka toimivat riippumatta omistuksesta. Näitä ovat harjoittelupaikat, toisen asteen väylät, avoin yliopisto, työelämätohtorit, työelämäprofessuurit sekä maisteri- ja diplomi-insinööriväylät.

Plussat

- Halpa. Välineet liikkuvat 25 000 ja 700 000 euron välillä, ja osa ei vaadi rahaa lainkaan.
- Nopea. Suurin osa on käynnistettävissä heti ilman sopimuksia.
- Ei sulje mitään pois. Kaikki muut vaihtoehdot säilyvät avoimina.

- Todennetusti tuottaa tulosta. Alueen kaksi toimivinta yliopistokytkeä on rakennettu näin.
- Kaupungit päättävät itse, joten toteutuminen ei riipu muiden ratkaisusta.
- Alueen toimijoiden yhteinen näkemys nopeimmin käynnistettävistä toimista kohdistuu lähes kokonaan tähän vaihtoehtoon.

Miinukset

- Ei ratkaise rakenteellisia kysymyksiä, kuten ammattikorkeakoulun pitkän aikavälin kilpailukykyä tai kampuskiinteistöjen tulevaisuutta.
- Vaatii jatkuvaa työtä ja koordinaatiota, joka on alueella tunnistettu heikkoudeksi.
- Vaikutus kumuloituu hitaasti eikä näy yhdessä valtuustokaudessa.
- Yksittäiset avaukset ovat haavoittuvia, jos ne jäävät irrallisiksi ja henkilöiden varaan.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Jos alueelle perustetaan rahoitus- ja valmistelurakenne, avausten kokoaminen muuttuu rutiiniksi eikä riipu yksittäisistä henkilöistä. Verrokkialueella yhdistys kanavoi tähän 265 000 euroa vuodessa 17 kunnan varoin.
- Panosten keskittäminen yhteisiin kärkeihin tuottaa saman rahalla enemmän kuin kaupunkikohtaiset avaukset.
- Yritykset ovat valmiita osallistumaan harjoittelupaikoilla, oppimisympäristöillä ja sitoumuksilla. Verrokkialueella koulutusohjelma käynnistettiin 40 yrityksen harjoittelupaikkasitoumuksella.
- Nykyrakenteen jatkaminen on kuvattavissa valintana ei nyt eikä valintana ei koskaan.

Pidemmän ajan haasteet

- Alue on pysyttävä sillä välin kiinnostavana, joten tämä on toimintavelvoite eikä odotuslupa.
- Läsnäolon oheneminen jatkuu, jos siihen ei erikseen vaikuteta omistajaohjauksen kautta.
- Kampuskiinteistöriski säilyy, koska se ei riipu omistusratkaisusta.
- Nykyisten koulutusohjelmien vetovoimahaaste ei ratkea kevyillä avauksilla. Tekniikan alat käyvät osateholla koko maassa.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Arviolta 100 000–400 000 euroa vuodessa yhteensä molemmilta kaupungeilta riippuen siitä, montako professuuriosuutta ja koordinaatorakennetta valitaan. Lisäksi omistajaohjauksen aktiivinen käyttö.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Kuka vastaa siitä, että avaukset todella etenevät, ja millä resursseilla?
- Millä mittareilla seurataan, että läsnäolo ei ohene?
- Voidaanko olemassa olevaa yhteistyöryhmää kehittää maakunnalliseksi rakenteeksi sen sijaan, että perustetaan uusi?

Vaihtoehto B. Syvenevä sopimussyhteistyö ja yhteiset TKI-alustat

Yhteistyötä syvennetään sopimuspohjaisesti ilman omistusjärjestelyä.

Mistä on kysymys

Korkeakoulut sopivat yhteisistä tutkimusohjelmista tai teema-alustoista, jotka kattavat koko ketjun tieteellisestä tutkimuksesta soveltavaan toimintaan ja kaupallistamiseen. Yhteinen resursointi kohdistuu hakemusvalmisteluun ja EU-edunvalvontaan.

Plussat

- Tuottaa juuri ne hyödyt, jotka konsernirakenteissa ovat toteutuneet, eli TKI-hyödyt, ilman omistuksen luovuttamista.
- Vastaa rahoitusympäristön muutokseen. Ylimaakunnalliset ja suuremmat hankekokonaisuudet ovat kansallinen ja EU-tasoinen suunta.
- Nykyinen yhteistyö toimii jo hyvin ja pohja on olemassa. Yhteishankkeiden määrä on noin kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa.
- Peruutettavuus on hyvä. Yhteistyötä voidaan syventää tai purkaa vaiheittain.

Miinukset

- Suurin riski on, ettei yhteistyö muutu riittävän tavoitteelliseksi eikä suunniteltuja hyötyjä saavuteta.
- Onnistuminen vaatii kaikilta osapuolilta pitkäjänteistä sitoutumista ja priorisointia suhteessa muihin kumppanuuksiin.
- Hyötyjen euromääräistä arviota ei ole esitetty, joten vaihtoehto näyttäytyy epämääräisempänä kuin omistusjärjestely, vaikka se ei sitä välttämättä ole.
- Koulutuksessa vastaavaa potentiaalia ei nähdä, koska korkeakoulut kilpailevat omilla brändeillään.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Yhteinen alusta voi hakea ulkoista rahoitusta ja koota kumppaneita, erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä.
- Laboratorioinfrastruktuurien joustava yhteiskäyttö alueiden yli parantaa investointien tuottoa.
- Ammattikorkeakoulun henkilöstön tohtoripolkuja voidaan tukea järjestelmällisemmin.

Pidemmän ajan haasteet

- Mahdollisten hyötyjen tarkka ennustaminen etukäteen on vaikeaa tai mahdotonta, mikä tekee poliittisen perustelun vaikeammaksi kuin omistusjärjestelyssä.
- Business Finland -rahoitus edellyttää veturiyrityskumppanuuksia, ja alueen yritys rakenne tekee niiden löytämisestä haastavaa.
- Kampuskiinteistöriski säilyy ennallaan.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Ei suoraa kaupunkirahoitusta. Vaatii omistajaohjauksen kautta sen, että ammattikorkeakoulu priorisoi tätä yhteistyötä, sekä seurantaa siitä, että tavoitteet toteutuvat.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mitkä ovat mitattavat tavoitteet ja kuka seuraa niiden toteutumista?
- Mitä tapahtuu, jos tavoitteet eivät toteudu kolmessa vuodessa?

Vaihtoehto C. Omistusjärjestely LUT-konserniin

Xamk siirtyisi osaksi LUT-korkeakouluja konsernin nykyisellä 100 prosentin omistusmallilla.

Mistä on kysymys

Kaupungit luovuttaisivat ammattikorkeakoulun osakkeet nimellistä korvausta vastaan. Xamk ja LAB yhdistyisivät Suomen suurimmaksi ammattikorkeakouluksi. Tähän liittyy erillisenä ja ehdollisena mahdollisuus yliopistokampusten avaamiseen.

Plussat

- Arvioitu kokonaishyöty ammattikorkeakoulun toiminnalle 9,2 miljoonaa euroa vuodessa kolmesta viiteen vuotta liittymisestä.
- Vahvempi kansallinen asema kiristyvässä korkeakoulukilpailussa ja laajemmat opintopolut ammattikorkeakoulusta yliopistoon.
- Konsernista on todennettua kokemusta. LUT-korkeakoulut on saavuttanut noin 20 miljoonan euron vuosittaisen säästön.
- Kaupunginjohtajille syntyisi verrokialueiden kokemuksen mukaan jatkuva kanava rakentaa elinvoimaa yhdessä korkeakoulujen johdon kanssa.
- Voisi pienentää pitkän aikavälin riskejä, jotka liittyvät kilpailukykyyn, rahoitukseen ja mittakaavaan.

Miinukset

- Vaikutusvalta kapenee olennaisesti ja peruutettavuus on heikoin kaikista vaihtoehdoista.
- Hyötyluku ei ole yhdenmukaisella perusteella laskettu. Siitä 4,2 miljoonaa euroa on koulutusviennin liikevaihdon lisäystä, josta kustannuksia ei ole vähennetty, ja 3,9 miljoonaa euroa vastaa noin 35 henkilötyövuoden vähennystä neljän kampuksen tukipalveluissa. Erittely on liitteessä 5.
- Järjestelyn rakentaminen kustantaa 8,3 miljoonaa euroa ja muutosperiodi on noin kaksi vuotta, jolloin organisaatioiden tuloksentekokykyyn kohdistuu riski.
- Yliopistokampukset ovat ehdollisia. Rahoitusta ei ole osoitettu eikä kasvupotentiaalia arvioitu.
- Kahden ammattikorkeakoulun työnjakoa kampuksittain yhdistymisen jälkeen ei ole tarkasteltu, joten Mikkelin ja Savonlinnan kampusten tilanne järjestelyn jälkeen on avoin.
- Opetusyhteistyön hyödyt ovat toteutuneissa konserneissa jääneet valmisteluvaiheen lupauksia vaatimattomammiksi.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Jos kasvurahoitus järjestyy, alueelle syntyisi yliopistokampuksia, mikä olisi ainoa kehityskulku, joka kasvattaisi kampusten tilantarvetta ja siten pienentäisi kaupunkien kiinteistöriskiä.
- Yhteiset kampukset lisääisivät vetovoimaa sekä yliopisto- että ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa.
- Konsernin EU-hankevalmistelun ja kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin osaaminen olisi käytettävissä.

Pidemmän ajan haasteet

- Koulutuksen elinkelpoisuuden kriteerejä sovellettaisiin yhtenäisesti kaikkiin kaupunkeihin, ja nettokasvuvaatimus voi asettaa alueen ja kokonaisuuden edun vastakkain.
- Muiden yliopistojen alueelliset avaukset kulkevat ammattikorkeakoulun kautta ja edellyttävät sen johdon sitoutumista. Omistusmuutos vaihtaa sen tahon, jonka strategiaan avausten on mahdollista.
- Alueen korkeakoulupoliittinen suuntautuminen kääntyisi kaakkoon, kun Itä-Suomen korkeakoulu yhteisö rakentuisi ilman Etelä-Savoa.

- Aiemmissa järjestelyissä on nähty sekä tilojen tiivistämistä että vetäytymistä alueelta, eivätkä tunnusteluvaiheen lupaukset ole aina pitäneet.
- Kampuskiinteistöriski ei siirry osakekaupan mukana, mutta se realisoituu nimenomaan tässä vaihtoehdossa, koska koulutusrakenne muuttuu.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Osakkeiden luovuttaminen nimellistä korvausta vastaan. Yliopistokampusten osalta osuus 25 miljoonan euron ulkoisesta rahoituksesta kaupunkia kohti viidessä vuodessa. Lisäksi merkittävä valmistelupanos kahden vuoden ajan.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mitä Mikkelin ja Savonlinnan kampuksille tapahtuu yhdistymisen jälkeen, ja miksi tätä ei ole selvitetty?
- Millä instrumentilla toimipiste- ja lähiopetussitoumukset tehdään sitoviksi?
- Mitä järjestelystä jää käteen, jos kasvurahoitusta ei löydy?
- Miten varmistetaan, että nykyiset muiden yliopistojen kanssa tehdyt järjestelyt jatkuvat?

Vaihtoehto D. Itä-Suomen allianssi tai konsortio

Osallistuminen itäisen Suomen korkeakoulukokonaisuuteen ilman omistuksen siirtoa.

Mistä on kysymys

Itä-Suomen korkeakouluyhteisön valmistelu siirtyi kesäkuussa 2026 suorasta omistuksesta allianssi- ja konsortiomallien vertailuun. Tämä avaa mahdollisuuden osallistua ilman omistusjärjestelyä.

Plussat

- Ammattikorkeakoulut säilyisivät itsenäisinä, joten kaupunkien vaikutusvalta ei kapene samalla tavalla kuin omistusjärjestelyssä.
- Maantieteellisesti ja sisällöllisesti luonteva suunta, joka jatkaa nykyisiä kytkentöjä.
- Neljännen ammattikorkeakoulun mukaantulo voi olla verrattain helppoa, jos kokonaisuus syntyy.
- Ei edellytä kaupungeilta merkittävää rahoitusta.

Miinukset

- Ajoitus ja ehdot eivät ole kaupunkien käsissä. Vaihtoehto tulee arvioitavaksi vasta kokonaisuuden muodostuttua.
- Ei ole tällä hetkellä konkreettista neuvotteluasetelmaa, johon voisi vastata.
- Allianssimallin sisältö on vielä avoin, joten hyötyjä ei voi arvioida.
- Savonlinnassa aiempi kokemus vetäytymisestä vaikuttaa poliittiseen arvioon.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Jos malli toteutuu allianssina, se voisi olla kaupunkien kannalta paras yhdistelmä eli rakenteellinen kytkentä ilman omistuksen luovutusta.
- Itäisen Suomen turvallisuus- ja rajaseutuprofiili on kansallisesti nousussa ja se on molempien kaupunkien kärki.

Pidemmän ajan haasteet

- Vaihtoehto sulkeutuu, jos kaupungit tekevät omistusratkaisun toiseen suuntaan.
- Odottaminen edellyttää, että alue pysyy sillä välin kiinnostavana, mikä vaatii aktiivista työtä.
- Kampuskiinteistöriski säilyy ennallaan.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Valmistelua, edunvalvontaa ja aloitteellisuutta. Ei tunnistettua rahoitustarvetta tässä vaiheessa.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mitä alueen on tehtävä nyt, jotta se on mukana kun kokonaisuus muodostuu?
- Millä aikataululla ja millä ehdoilla osallistuminen olisi mahdollista?

Vaihtoehto E. Odottava linja

Ei päätöksiä. Seurataan kentän kehitystä ja arvioidaan tilanne uudelleen myöhemmin.

Mistä on kysymys

Kaupungit eivät tee omistusratkaisua eivätkä käynnistä uusia avauksia, vaan odottavat kansallisia linjauksia ja muiden toimijoiden ratkaisuja.

Plussat

- Ei sitoumuksia eikä välittömiä kustannuksia.
- Jos seuraavaan hallitusohjelmaan tulee korkeakoulurakenteita koskeva linjaus, päätökset voi tehdä paremmalla tiedolla.

Miinukset

- Odottaminen ei ole neutraali vaihtoehto. Muut osapuolet tekevät ratkaisujaan ulkoisen aikataulun ohjaamina.
- Alue liikkuu kohti ohutta läsnäoloa ilman että kukaan päättää siitä. Mikkelissä muutos on jo edennyt, sillä 39 prosenttia vuonna 2025 aloittaneista aloitti verkkototeutuksessa.
- Läsnäolon oheneminen tapahtuu kolmella tavalla, joista kaksi ei näy tilastoissa. Nämä ovat etäopetuksen kasvu läsnäolototeutusten sisällä ja henkilöstön sijoittuminen muualle.
- Asiantuntija-arviot hallitusohjelman linjauksesta menevät ristiin, joten odottaminen on veto lopputuloksesta, jota kukaan ei tiedä.

Pidemmän ajan mahdollisuudet

- Ei tunnistettuja mahdollisuuksia, jotka eivät olisi saatavissa myös vaihtoehdossa A pienemmällä riskillä.

Pidemmän ajan haasteet

- Jos alue ei ole tehnyt aloitteita, se ei ole yliopistoille kiinnostava silloin kun ikkunat avautuvat. Yliopistot odottavat aloitetta nimenomaan alueelta.
- Kampuskiinteistöriski ei poistu odottamalla.
- Nykyisten koulutusohjelmien vetovoimahaaste syvenee ilman toimenpiteitä.

Mitä kaupungeilta vaaditaan

Ei mitään. Tämä on samalla vaihtoehdon ongelma.

Mitä päättäjän kannattaa kysyä

- Mitä konkreettista tietoa odottamalla saadaan, jota ei ole nyt?
- Mitä menetetään sinä aikana, jonka odottaminen kestää?

Liite 3

Välineet ja suuruusluokat

Välineet järjestyvät sitoutumisen syvyyden mukaan. Järjestys ei ole sama kuin kustannuksen tai vaikuttavuuden järjestys. Luvut ovat suuntaa-antavia suuruusluokkia.

Väline	Kaupungin panos	Mitä tuottaa, arvio muunneltavuudesta
Ryhmä 1. Käynnistettävissä heti ilman sopimusta		
Harjoittelupaikat, toisen asteen väylät, avoin yliopisto, jatkuva oppiminen	Ei erillistä hintalappua	Koulutuspolkuja ja rekrytointikanava. Ketterä ja muunneltavissa.
Työelämätohtorit	Noin 50 prosenttia asiantuntijan työajasta, yliopisto vastaa toisesta puolesta	Väitöskirjatyö organisaation omasta aiheesta. Ketterä ja muunneltavissa.
Yritysten täsmä- ja täydennyskoulutus	Yritysten oma rahoitus, kaupungin rooli koollekutsujana	Nopein vaste tunnistettuun osaamistarpeeseen. Erittäin ketterä.
Ryhmä 2. Rakenne ja koordinaatio		
Alueellinen korkeakouluyhdistys ja monikuntainen rahoituspohja	Asukaslukuperusteinen kuntaosuus, verrokkialueella koordinaatio 265 000 euroa vuodessa	Rakenne, joka valmistelee ja rahoittaa professuureja jatkuvasti. Kohtalaisen ketterä.
Yliopistokumppanuusohjelma	Valmistelutyö	Suunnitelmallinen kumppanuuksien haku. Kohtalaisen ketterä.
Ryhmä 3. Yliopistollinen läsnäolo ilman omistusjärjestelyä		
Kaksoiskiinnitteinen työelämäprofessori	Osa monilähteistä koalitiota, esimerkissä yksi viidestä rahoittajasta	Viisivuotinen professuuri alueella, tuo verkostot mukanaan. Toteutunut molemmissa kaupungeissa. Kohtalaisen ketterä.
Pysyvä alueyksikkö tiedekunnan sisällä	Pitkäaikainen vapaasti kohdennettava osuus, kolmikantarahoitus	Vahvin aluevaikutus. Johtajan pysyvä tehtävä ja paikka tiedekunnan johtoryhmässä. Aikajänne 10–15 vuotta. Hitaasti muunneltavissa.
Yhteinen maisteri- tai DI-polku ylemmän AMK-tutkinnon pohjalta	Ei tunnistettua kustannusta	Yliopistotutkinto alueella. Toteutunut biotuotetekniikassa. Kohtalaisen ketterä.
Uusi yliopisto yliopistokeskukseen	Valmistelu ja sopimusneuvottelu	Sopimus pohjainen laajennus, ei lukittu kokoonpano. Kohtalaisen ketterä.
Ryhmä 4. Rakenteelliset ratkaisut		
Syvenevä sopimusyhteistyö, yhteiset teemalliset TKI-alustat	Oma resursointi ja priorisointi	Yhteiset tutkimusohjelmat koko ketjun laajuudelta, yhteinen resursointi EU-valmisteluun. Euromää räisiä arvioita ei ole esitetty. Kohtalaisen ketterä.
Yliopistokampuksen avaaminen	Osuus 25 miljoonan euron ulkoisesta rahoituksesta kaupunkia kohti viidessä	Noin 240 opiskelijaa ja 30–50 asiantuntijaa, vähintään kolme maisteriohjelmää vuoteen 2032. Rakenteeltaan jäykkä.

	vuodessa. Rahoituslähde ei ole osoitettu	
Omistusjärjestely	Osakkeista nimellinen korvaus. Järjestelyn rakentaminen 8,3 miljoonaa euroa, muutosperiodi noin kaksi vuotta	Konsernihyödyt ammattikorkeakoulun toiminnalle 9,2 miljoonaa euroa vuodessa. Vaikutusvallan olennainen kapeneminen. Rakenteeltaan erittäin jäykkä.

Aikajänne on osa välineen valintaa

Välineet eroavat myös siinä, kuinka nopeasti ne tuottavat tulosta. Nopeimmassa päässä ovat täsmäkoulutustyyppiset ratkaisut, jotka eivät vaadi paljon rahaa ja ovat toteutettavissa heti. Hitaimmassa päässä ovat kokonaan uudet tutkinto-ohjelmat. Seuraavana vuonna alkavat koulutukset on ilmoitettava ministeriölle toukokuun alkuun mennessä, ja neli- tai viisivuotinen koulutus tuottaa valmistuneita vasta noin seitsemän vuoden kuluttua päätöksestä.

Tästä seuraa kysymys, joka kannattaa esittää joka kerta ennen välineen valintaa. **Mihin tarvitaan tutkimusperustaista koulutusta, mihin riittää osaamisen päivittäminen, ja riittääkö ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai vuoden tai kahden maisteripaketti, vai tarvitaanko kokonainen tutkinto?** Ilman tätä erottelua päädytään helposti isoihin, hitaisiin ja kalliisiin instrumentteihin riippumatta siitä, mikä rakenne on ja kuka toteuttaa.

Kymmenportainen sitovuusjärjestys

Taso	Väline	Huomio
1	Harjoittelupaikat, toisen asteen polut, avoin yliopisto, jatkuva oppiminen	Ei kustannusta, ei sopimusta, käynnistettävissä heti. Toisen asteen väylistä ei ole tiedossa nykyistä järjestelyä alueella.
2	Työelämätohtorit, yritysten täydennyskoulutus	Olemassa olevia malleja, riippumattomia omistuksesta. Alueella jo rahoitettu muutamia.
3	Monikuntainen rahoitusrakenne, alueellinen korkeakouluyhdistys	Mahdollistaja, ei lopputuote. Todennettu kahdella verrokialueella. Lähin vastine alueella on seutuvaliokunta, volyymi noin kymmenesosa verrokista.
4	Kaksoiskiinnitteinen työelämäprofessori	Professori toimii keskuskampuksella ja alueella. Viisi vuotta, monilähteinen lahjoitusrahoitus. Toteutunut molemmissa kaupungeissa. Minimikoko on reunaehto.
5	Pysyvä alueyksikkö tiedekunnan sisällä	Eri malli kuin taso 4. Johtajan pysyvä tehtäväsuhte, kytkös tiedekunnan johtoryhmään, kolmikantarahoitus, 10–15 vuoden aikajänne. Tuottaa vahvimman ensisijaisen aluevaikutuksen.
6	Yhteisprofessori ja siihen kytketty koulutusohjelma	Edellyttää yritys- tai hyvinvointialuekumppania alusta alkaen. Kokonaisuuden mittaluokka avoin.
7	Yhteinen maisteri- tai DI-polku ylemmän AMK-tutkinnon pohjalta	Toteutunut alueella biotuotetekniikassa. Rahoituslogiikka muilla aloilla avoin. Huomioitava, että esiselvitys pitää AMK-yliopistopolkuja nimenomaan omistusjärjestelyn hyötynä.
8	Uusi yliopisto yliopistokeskukseen	Sopimus pohjainen, ei lukittu kokoonpano. Ei estettä, ei aloitetta.
9	Sopimusperusteinen syvenevä yhteistyö, allianssi tai yhteiset teemalliset TKI-alustat	Kunnianhimon taso ratkaisee, ei juridinen muoto. Esiselvityksen malli 1 kuvaa tämän sisällön, mutta ilman euromääräisiä arvioita.
10	Omistusjärjestely	Peruutettavuus olennaisesti heikompi kuin muissa.

Kahden alueellisen läsnäolon mallin ero on valmistelun kannalta olennainen. Taso 5 edellyttää pitkäaikaista, vapaasti kohdennettavaa rahoitusosuutta ja kärsivällisyyttä, ja sen toimivuus selviää arviolta noin kymmenen vuoden kuluttua. Taso 4 edellyttää kykyä koota rahoituskoalitio ja tunnistaa oikea ekosysteemi, mutta tuottaa tuloksia nopeammin ja on monistettavampi. Molemmat toimivat vain, jos avaus on linjassa kohdeyliopiston strategian kanssa.

Hajautettuihin malleihin liittyy yksi kriittinen reunaehto. Kun paikallinen yhteisö jää liian pieneksi tai yksittäiset henkilöt liian yksin, kehityksen mukana pysyminen on aina haasteellista. Tämä koskee erityisesti tasoa 4, jos professuureja on vain yksi kerrallaan eivätkä ne kytkeydy laajempaan yhteisöön.

Kaupungin nykyinen panos

Kaupungin nykyinen panos yliopistolliseen läsnäoloon on pieni suhteessa sillä liikkuvaan kokonaisuuteen. Mikkelin yliopistokeskuksen kuntarahoitus on 125 109 euroa osana 10,3 miljoonan euron kokonaisuutta, josta maakunnan ulkopuolelta tulevaa rahoitusta on 8,9 miljoonaa euroa. Luku ei kata aluekehityshankkeiden omarahoitusosuuksia, joita kaupunki rahoittaa erikseen, joten kokonaispanostus on tätä suurempi. Hankkeiden omarahoitusosuus on kuitenkin sidottu hankkeisiin eikä se ole strategisesti kohdennettavissa professuuriin tai maisteriohjelmaan.

Neuvotteluasema yliopistojen suuntaan syntyy vapaasti kohdennettavasta panoksesta. Yliopistojen rahoitusmalli ei myöskään palkitse aluekehitysrahoituksen käytöstä, minkä vuoksi aluehankkeet eivät ole yliopistoille yhtä houkuttelevia kuin kilpailtu tutkimusrahoitus. Yliopistokeskusten rahoitustietoja ei raportoida yhdenmukaisesti, ja osa kuntarahoituksesta kirjautuu päärahoittajan kautta eri kohtaan, joten luvut ovat suuntaa-antavia.

Kustannustehokkuus on samalla riippuvuutta. Kun yliopistollinen läsnäolo on rakennettu pääosin ministeriön ja EU:n rahoituksella, rakenne on altis kansallisille leikkauksille ja ohjelmakauden muutoksille, eikä alueen tukialueasema ole pysyvä. Tutkimus- ja kehittämistoiminta tehdään hankerahoituksella, mutta hankerahoitukseen pääseminen edellyttää avainresursseja, joilla on oma perusrahoitteinen pohja.

Liite 4

Kampuskohtaiset luvut ja verrokkialueet

Kampuskohtaiset luvut

Mittari	Mikkeli	Savonlinna
Osuus Xamkin TKI-rahoituksesta 2025	36,4 prosenttia, 7,8 M€	20,2 prosenttia, 4,3 M€
TKI-rahoituksen osuus 2023 ja 2024	42,6 ja 32,5 prosenttia	25,9 ja 21,8 prosenttia
TKI-profiilin painottuminen 2025	Kestävä hyvinvointi 51 %, kiertotalous, energia ja logistiikka 26 %, digitaalinen talous 23 %	Metsäbiotalous, ympäristö ja materiaalit 95 %, kestävä hyvinvointi 5 %
Valmistuneet 2025	1 011, joista YAMK 213	285, joista YAMK 50
Verkkototeutuksissa aloittaneet 2025	39 prosenttia. Yli puolet hakijoista haki verkkototeutuksiin	Ammattikorkeakoulun mukaan kampuksella on sekä kokonaan että osittain verkossa toteutettavia opintoja
Vetovoimaisimmat koulutukset	Insinöörikoulutukset, tradenomi, tietojenkäsittely YAMK. Suurin hakukohde Xamkissa on verkossa toteutettava liiketalouden tradenomi	Insinööri prosessiteknikka ja kemia, sote YAMK verkko ja monimuoto, sairaanhoitaja
Tutkimusyksiköt	Digitalia, Juvenia, terveyden edistämisen tutkimusyksikkö ja Active Life Lab, vastuullisten ruokapalvelujen yksikkö, Mikropolis	Kuitulaboratorio, teollisen puurakentamisen laboratorio, elektroniikan 3K-tehdas
LUT-yliopiston toiminta	Alueyksikkö, 34 henkilöä 2025, joista 4 professoria, 16 väitellyttä ja 8 tohtorikoulutettavaa. Rahoitus 3,35 M€, josta OKM 1,56 M€. Water Technology -maisteriohjelma	Ei toimintaa
LUTin kampusprofiilialue	Kokonaisturvallisuus ja vesijärjestelmät kriittisenä infrastruktuurina	Kasvuyrittäjyys ja hyvinvointiteknologiat, elämyspalveluiden kasvuyrittäjyys, teollisuuden sähköistäminen, terveysteknologiat ja johtaminen. Kuitu- ja metsäkytkentä ei sisälly
Yritystarpeissa nousseet teemat	Tekninen suunnittelu ja insinööritieteet, kiertotalous ja huoltovarmuus, vesiosaaminen, turvallisuus ja resilienssi, datakeskusten energia- ja hukkalämpöratkaisut, kansainvälinen liiketoiminta ja matkailu	Ohjelmisto- ja kyberturvaosaaminen, teollinen tekoäly ja prosessiteollisuuden sovellukset, Kuitulaboratorion vahvuuksien laajentaminen, kansainvälinen matkailuliiketoiminta ja elämyspalvelut, johtamiskoulutus, terveysteknologia ja ikääntyneiden palvelut

Kaksi havaintoa, jotka kannattaa nostaa neuvotteluihin. Savonlinnan kampuksen TKI-profiili on keskittynyt yhteen vahvuusalaan 95 prosentin osuudella, kun sen koulutuksen vetovoima perustuu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alaan. Koulutuksen ja TKI-toiminnan profiilit ovat siis eriytyneet samalla kampuksella, mikä vaikuttaa siihen, mitä Savonlinnassa tosiasiaa turvataan. Mikkelin osalta kestävä hyvinvoinnin 51 prosentin osuus tarkoittaa, että sote-kärki on yhteinen paitsi koulutusrakenteen myös TKI-volyymien osalta.

Verrokkialueet ja yhdistysmalli

	Etelä-Pohjanmaa	Kymenlaakso
Rakenne	Korkeakouluyhdistys ry, perustettu 1960	Korkeakouluyhdistys ry
Jäsenpohja	17 kuntaa sekä yliopiston aluetutkimusinstituutti, ammattikorkeakoulu, kauppakamari ja koulutuskuntayhtymä	Kaupunki, ammattikorkeakoulu ja yhdistys valmistelijoina
Volyymi ja rooli	Professuuriverkoston koordinaatio 265 000 euroa vuodessa, kuntien osuudet asukasluvun mukaan, vuodesta 2014	Väline kyberturvallisuuden työelämäprofessuurin valmistelussa ja rahoituksessa 2022–2027
Etelä-Savon vastine	Seutuvaliokunta kehittäjätoimijana, noin 25 000 euroa vuodessa yliopistollisiin vakansseihin. Ei oikeustoimikelpoista muotoa, ei elinkeinoelämää jäsenenä	

Yksittäisen professuurin rahoituspohjassa on verrokkialueilla tyypillisesti kymmenkunta lähdettä, esimerkiksi säätiöitä, vakuutusyhtiö, Leader-ryhmiä, joukko kuntia sekä yliopisto ja yliopistokeskus. Malli on todennettu kahdella alueella ja toinen niistä on ammattikorkeakoulun omaa toimintaympäristöä, joten se ei ole yhden maakunnan erityispiirre. Verrokkialueella professuurit ovat määräaikaista, Mikkeliä on myös vakinaisia.

Yhdistyksen perustamista on Etelä-Savossa harkittu ja se on jäänyt toteutumatta, koska muuta kuntakenttää ei ole saatu mukaan. Tämä on valmistelun kannalta olennaisin tieto: este ei ole malli vaan kuntakentän kokoaminen, ja se on ratkaistava ennen kuin yhdistystä esitetään.

Liite 5

Xamk-LUT-esiselvityksen lukujen ja rajausten tarkastelu

Esiselvitys on kaupunkien päätöksenteon kannalta keskeisin uusi asiakirja. Se on tehty huolellisesti ja sen rajaukset on ilmoitettu avoimesti. Tämä liite kokoaa ne seikat, jotka vaikuttavat siihen, mihin sen lukuja voi käyttää. Kaikki tässä liitteessä esitetty perustuu esiselvitysraportin omaan tekstiin.

Rajaukset, jotka kaupunkien on tiedettävä

1. Kahden ammattikorkeakoulun koulutus- ja TKI-toiminnan työnjakoa kampuksittain mahdollisen yhdistymisen jälkeen ei tarkasteltu, joten uuden ammattikorkeakoulun toimintaa ja sen aluevaikutuksia ei arvioida. Kaupunkien näkökulmasta tämä on juuri se kysymys, jolla on suurin vaikutus Mikkelin ja Savonlinnan kampuksiin. Esiselvitys itse toteaa, että tällainen selvitys olisi paikallaan, jos omistusjärjestelyssä päätettäisiin edetä.
2. Selvitys ei ota kantaa kasvuinvestoinnin ulkoisen rahoituksen keinoihin, ja loppusanoissa todetaan, ettei mahdolliseen ulkoiseen rahoitukseen ole tällä hetkellä näkymää. Kampusprofiiliahiot ovat tekijöiden mukaan erittäin alustavia.
3. Selvitystyön yhteistyö rajautui ammattikorkeakoulun ylimpään johtoon. Ammattikorkeakoulun henkilöstön tai opiskelijoiden kanssa ei käyty keskusteluja.
4. Mikkelissä yritysten pyöreän pöydän ryhmäkeskustelu korvattiin kahdella asiantuntijakeskustelulla. Mikkelin yritystarvetietoja ei siis pidä käsitellä muiden kaupunkien kanssa täysin vertailukelpoisina.
5. Hyöty- ja kustannusarviot perustuvat LUT-konsernin omaan sisäiseen laskentaan. Historialukuja ei ole inflaatiokorjattu eikä tulevia hyötyjä diskontattu.
6. Omistusjärjestelyvaihtoehto on euroistettu, tiivistyvän yhteistyön vaihtoehto ei. Esiselvitys toteaa, ettei tiivistyvän yhteistyön euromääräisiä vaikutuksia voida arvioida. Asetelma tekee rakenteellisesta vaihtoehdosta konkreettisemmän riippumatta sen paremmuudesta, ja tämä on syytä pitää mielessä vaihtoehtoja verrattaessa.
7. Selvitys ilmoittaa, ettei se ota kantaa vaihtoehtojen paremmuuteen eikä tarjoa ratkaisuehdotusta, koska päättäjien päätöskriteerit voivat olla erilaisia. Loppusanoissa se kuitenkin toteaa osoittavansa selkeitä toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä ammattikorkeakoululle konserniin mukaantulosta.

9,2 miljoonan euron hyötyarvion rakenne

Luku ei ole yhdenmukaisella perusteella laskettu, ja se on syytä osata purkaa neuvottelussa.

Erä	Määrä	Mitä se tarkoittaa
Korkeakoulupalvelujen synergia	3,9 M€/v	Laskettu soveltamalla verrokiammattikorkeakoulun tukipalveluhenkilöstön ja liikevaihdon suhdelukua 2,17 Xamkin liikevaihtoon. Tulos on noin 35 henkilötyövuoden vähennys neljän kampuksen tukipalveluissa. Vaihtoehtoinen laskentatapa antoi 79–82 henkilötyövuotta, mutta varovaisuusperiaatteella valittiin pienempi. Laskennassa ei ole otettu huomioon neljän kampuksen rajoitteita, jotka esiselvitys itse toteaa.
Tilankäytön tehostaminen	0,63 M€/v	Osuus arvioidusta 700 000 euron säästöstä. Perustuu oletukseen, että kasvuskenaarion 1 000 uutta yliopisto-opiskelijaa sijoitetaan nykyisille kampuksille ja että yhteiskäytön synergia on 75 prosenttia.
Kielikeskustoiminta	0,443 M€/v	Perustuu opintopisteen yksikköhinnan vertailuun, 64,07 euroa ja 54,89 euroa. Esiselvitys toteaa, että Xamkin yksikön vastuisiin kuuluu muutakin kuin kieliopetusta, mikä voi vaikuttaa vertailuun.

Koulutusviennin kasvupotentiaali	4,2 M€/v	Liikevaihdon lisäys, ei nettohyöty. Esiselvitys toteaa itse, ettei luvusta ole vähennetty koulutusvientiin käytetyn työn kustannuksia. Perustuu lukuvuosimaksutulojen nostamiseen verrokin tasolle, 2,35 prosentista 6,38 prosenttiin liikevaihdesta.
----------------------------------	----------	---

Rakenne kannattaa lukea näin. Noin 43 prosenttia arvioidusta hyödystä on bruttoliikevaihtoa, josta kustannuksia ei ole vähennetty, ja noin 42 prosenttia on tukipalvelujen henkilöstövähennys. Vertailukelpoista säästöä vastaavat erät ovat tilat ja kielikeskus, yhteensä noin miljoona euroa vuodessa. Tämä ei tee arviosta virheellistä, mutta se ei ole sama asia kuin nettohyöty ammattikorkeakoulun taloudelle. Neuvottelussa erät on syytä käsitellä erikseen.

Kustannuspuolen luvut

Erä	Määrä	Huomio
Omistusjärjestelyn rakentaminen yhteensä	8,3 M€	Konsernitason ja korkeakoulupalvelujen uudelleenjärjestelyt 2 M€, järjestelmäinvestoinnit 4 M€ useammalle vuodelle, uuden ammattikorkeakouluorganisaation rakentaminen 2,3 M€.
Vertailukohta, konsernin oma perustaminen 2017–2019	5,08 M€	Suorat kustannukset sisäisenä työnä ja palveluostoina. Lisäksi epäsuoria kustannuksia sijaisjärjestelyistä. Lukuja ei ole inflaatiokorjattu.
Kasvuavaus yliopistokampuksiin	25 M€ / kaupunki, 100 M€ neljälle	Viidelle vuodelle jakautuva ulkoinen rahoitus, noin 5 M€ vuodessa kampusta kohti, sisältäen nykyisen alueyksikkörahoituksen. Rahoituslähdeä ei ole osoitettu.
Muutosperiodi	Noin 2 vuotta	Suunnittelu ja implementointi. Esiselvitys tunnistaa toiminnallisen riskin organisaatioiden tuloksenteokkyyn tänä aikana.

Mittaluokkien ero on olennainen. Kaupunkien käytettävissä olevat välineet liikkuvat 25 000 ja 700 000 euron haarukassa. Kasvuavaus on 5 miljoonaa euroa vuodessa kampusta kohti. Kaupungin rahalle asetettu periaatteellinen raja kestää tämän, mutta sen soveltamisala on kirjoitettava auki: kasvuavauksen lahjoitusrahoitus ei ole tutkintokoulutuksen perusrahoituksen subventiota. Vastapuoli tulee tähän eroon vetoamaan.

Esiselvityksen havainnot, jotka tukevat kaupunkien asemaa

- Ammattikorkeakoulu näyttäytyy hyvässä tulokunnossa. Liikevaihto 108,2 miljoonaa euroa vuonna 2025, tulos positiivinen, valmistuneita ennätystaso, TKI-toiminnan kokonaisarvo lähes 40 miljoonaa euroa, sektorin laajin TKI-toimija. Havainto tulee osapuolelta, jonka neuvotteluintressiä se ei palvele.
- Ammattikorkeakoulu ei näyttäydy kentässä poikkeuksellisen hallintoraskaana. Tukipalvelusuhde 2,52 henkilötyövuotta miljoonaa euroa liikevaihtoa kohti, kun sektorin keskiarvo on 2,77 ja verrokin 2,17.
- Koulutusyhteistyössä ei nähdä TKI-toimintaa vastaavaa potentiaalia ilman omistusjärjestelyä, koska korkeakoulut kilpailevat omilla brändeillään. Tämä vahvistaa havaintoa rakenteellisen yhteistyön hyötyprofiilista.
- LUT-korkeakouluille ei nähdä syntyvän uusia suoria euromääräisiä synergiahyötyjä. Hyöty kohdistuu ammattikorkeakoulun toiminnan osuuteen.
- Savonlinnan Aalto-kytkentä mainitaan nimeltä ja todetaan, että ammattikorkeakoulu on yhteistyöhön tyytyväinen. Savonlinnan profiiliahio rakennettiin sitä täydentäväksi.
- Yliopistojen rahoitusmalli ei palkitse aluekehitysrahoituksen käytöstä, minkä vuoksi aluehankkeet eivät ole yliopistoille houkuttelevia. Tämä selittää sekä ammattikorkeakoulun koordinaattoriroolin

että sen, miksi kaupungin vapaasti kohdennettava panos on neuvotteluasemaltaan eri asia kuin hankeomarahoitus.

Havainnot, jotka vaativat kaupungeilta vastauksen

- Yliopistotoiminnan kasvupotentiaali kaikissa omistajakaupungeissa arvioidaan melko rajalliseksi ja se vaihtelee kaupunkien välillä. Rajoitteina nimetään kasvavien pk-yritysten ja tuotekehitystä tekevien yritysten vähäinen määrä, väestökehitys ja alueiden houkuttelevuus opiskelijarekrytoinnissa. Etelä-Savo sijoittuu yrittäjien elinvoimavertailussa viimeiseksi.
- Koulutuksen elinkelpoisuuden kriteerejä sovellettaisiin yhtenäisesti kaikkiin kaupunkeihin, ja niihin liittyy nettokasvuvaatimus. Alueen nykyiset ohjelmakoot on testattava tätä vasten.
- Yksi tai kaksi maisteriohjelmaa ei riitä elinvoimaiseen yliopistokampukseen. Savonlinnassa LUTilla ei ole toimintaa lainkaan, joten omistusjärjestelyvaihtoehdossa Savonlinna lähtisi nollasta, kun Mikkelissä on alueyksikkö ja maisteriohjelma.
- Yhteiskampukset todetaan välttämättömäksi ehdoksi kampuksen vetovoimalle. Tämä kytkeytyy suoraan kaupunkien kiinteistöratkaisuihin.

Liite 6

Varmistettavat asiat ennen päätöstä

Lista on tarkoitettu käytettäväksi sellaisenaan. Jokainen kohta on kysymys, johon kaupungin on syytä saada vastaus ennen kuin se tekee päätöksen tai laskee tiedon päätöksen perusteisiin.

Luvut, joiden laskentaperuste on selvitettävä

Kohde	Mitä on varmistettava
Tehokkuus- ja henkilöstövertailu	Korkeakoulujen tehokkuusvertailun tulos riippuu ratkaisevasti siitä, miten henkilötövuodet on rajattu ja mitkä toiminnot on laskettu mukaan. Laskentaperustetta ei ole esitetty, eivätkä vertailun henkilöstöluvut kata koko toimintaa. Rajausvalinta voi kääntää vertailun asetelman. Laskentaperuste on pyydettävä auki ja luvut tarkistettava Vipusen tiedoista.
9,2 miljoonan euron hyötyarvio	Luku ei ole yhdenmukaisella perusteella laskettu. Erien rakenne on purettu liitteessä 5. Neuvottelussa on syytä käsitellä erikseen bruttolikevaihtoa kuvaavat erät, henkilöstövähennystä kuvaavat erät ja vertailukelpoista säästöä kuvaavat erät.
Yhteistyöstä ilman omistusjärjestelyä saatava säästö	Tilojen ja tukipalvelujen yhteiskäytöstä saatava säästö on todennäköisesti olennaisesti pienempi kuin omistusjärjestelylle esitetty hyötyarvio. Molempien lukujen laskentaperusteet on saatava vertailukelpoisiksi, jotta vaihtoehtoja voi verrata.
Savonlinnan verkkototeutusten osuus	Tilastoitu osuus ja ammattikorkeakoulun oma tieto poikkeavat toisistaan, mikä johtuu todennäköisesti siitä, että kokonaan ja osittain verkossa toteutettavat opinnot tilastoidaan eri tavalla. Osuus on tarkistettava, koska se on Savonlinnan lähtötilanteen kuvauksen ydin.
Etäopetuksen osuus läsnäolototeutusten sisällä	Ei ilmene tilastoista. Varmennettava tutkinto-ohjelmatasoisella erittelyllä. Tämä on olennainen, koska läsnäolo voi ohentua ilman että toteutusmuodon nimike muuttuu.
Kampuskiinteistöjen velkavastuu	Kaupunkien suurin yksittäinen taloudellinen altistuma. Tarkka määrä ja jakautuminen on kaupunkien omassa konsernilaskennassa ja se on esitettävä päättäjille numeroina samassa yhteydessä kuin rakennevaihtoehdot.
Alueen nykyiset ohjelmakoot	Testattava esiselvityksen elinkelpoisuusasteikkoja vasten: alle 15 ei elinkelpoinen, 25 vähimmäistaso, 40 tavoite, 60 kasvutaso. Tieto on saatavissa Vipusesta ja se on hankittava ennen kuin vähimmäistasoja pidetään turvattuina.
Maisterikoulutuksen yksikkö hinnat	Yliopiston ja ammattikorkeakoulun rahoitusmallien tutkintokohtaiset yksikkö hinnat eroavat olennaisesti, ja tämä ero on koko rahoituslogiikan perusta. Luvut on haettava opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusmallista, ja niiden yhteydessä on kerrottava, mitä ne tarkalleen kattavat.

Avaukset, joiden tila on selvitettävä

Kohde	Mitä on varmistettava
Maisterikoulutus allianssi- tai yhteistyömallilla	Rahoitusmalli tekee mahdolliseksi sen, että yliopisto järjestää maisterikoulutusta uudella paikkakunnalla ilman kaupungin rahoitusta, jos tutkintokiintiössä on tilaa. Kaupungit eivät kuitenkaan ole tällaisen järjestelyn sopimosapuolena eikä niillä ole tietoa sen tosiasiallisesta laajuudesta, kestosta tai ehdoista. Nämä on selvitettävä, ja järjestelyn jatkuminen on kirjattava vähimmäisehdoksi, jos rakenneneuvotteluihin mennään.

Huoltovarmuus- ja varautumisprofessorin sijoituspaikka	Julkisten tietojen mukaan tavoitteena on 1,5 miljoonaa euroa kymmenelle vuodelle kokonaan ulkopuolisin varoin, koossa on noin kaksi kolmasosaa ja professorin aloitus on 2027 tai 2028. Sijoituspaikkaa ei ole voitu varmistaa julkisista lähteistä. Selvitettävä ja samalla selvitetty, mitä kaupunki voi tehdä sen varmistamiseksi.
Uuden kansainvälisen maisteriohjelman aluekytkentä	Ohjelma käynnistyy 1.8.2027 ja suunnitteluhanke on käynnissä 30.11.2027 asti ministeriön 585 000 euron rahoituksella, pilotissa 20 opiskelijaa. Aluekytkentää ei mainita julkisissa lähteissä. Kytkeä on auki ja siihen voi vaikuttaa, mutta aikaikkuna on kapea.
Osallistuminen itäisen Suomen kokonaisuuteen	Valmistelu siirtyi kesäkuussa 2026 suorasta omistuksesta allianssi- ja konsortiomallien vertailuun. Millä ehdoilla ja millä aikataululla osallistuminen ilman omistuksen siirtoa olisi mahdollista, ja mitä alueen on tehtävä nyt, jotta se on mukana kokonaisuuden muodostuessa.
Päätösaikataulu	Esiselvityksen mukaan päätökset tehdään syyskuun 2026 loppuun mennessä. Valmistelun aikana on esitetty myös 25.10.2026. Ristiriita on tarkistettava, koska ero on lähes kuukausi.
Mikkelin yliopistokeskuksen kokoonpano	Yliopistokeskuksen jäsen- ja omistajakokoonpano on syytä vahvistaa nimeltä, samoin yhden yliopiston muodollinen asema ohjelmasiirron jälkeen sekä alueella yliopistoyksiköissä työskentelevän henkilöstön määrä ja sen laskentaperuste.

Kysymykset, jotka on esitettävä neuvotteluosapuolelle

Nämä kolme kysymystä ovat kaupunkien kannalta ratkaisevia, eikä niihin ole toistaiseksi vastausta.

1. Mitä Mikkelin ja Savonlinnan kampuksille tapahtuu, jos omistusjärjestely toteutuu? Kahden ammattikorkeakoulun koulutus- ja TKI-toiminnan työnjakoa kampuksittain mahdollisen yhdistymisen jälkeen ei ole tarkasteltu, ja esiselvitys toteaa itse, että tällainen selvitys olisi paikallaan, jos järjestelyssä päätettäisiin edetä. Kaupunkien näkökulmasta tämä on kuitenkin juuri se kysymys, jolla on suurin vaikutus niiden omiin kampuksiin.
2. Millä instrumentilla toimipiste- ja lähiopetussitoumukset tehdään sitoviksi? Osakassopimus, erillinen toimipistesopimus ja kiinteistöjärjestelyyn kytketty ehto eroavat sitovuudessaan olennaisesti.
3. Mitä järjestelystä jää käteen, jos kasvurahoitusta ei löydy? Kasvuavaus edellyttäisi noin 25 miljoonaa euroa kaupunkia kohti viidessä vuodessa ulkopuolisin varoin, eikä rahoituslähde ole osoitettu. Ilman kasvuavausta yliopistokampuksia ei synny eikä kampusten tilantarve nouse.

Liite 7

Aineiston lähteet

Työ perustuu neljään aineistokokonaisuuteen:

- Julkiset asiakirjat: kaupunkien strategiat ja päätösasiakirjat, maakuntaohjelma ja Etelä-Savon TKI-tiekartta, opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulutuksen visio ja rahoitusmalli, ammattikorkeakoulun ja ministeriön välinen sopimus, korkeakoulujen omat julkaisut sekä Xamk-LUT-esiselvitys ja sitä koskevat asiakirjat.
- Tilastot: Tilastokeskus, Vipunen ja korkeakoulujen omat tilastojulkaisut.
- Korkeakoulujen johdon haastattelut sekä kansallista korkeakoulukehitystä koskevat haastattelut ja taustakeskustelut (Heikki Saastamoinen (Xamk), Matti Malinen (Mikkelin yliopistokeskus), Jari Ojala (Jyväskylän yliopisto), Tapio Määttä (Itä-Suomen yliopisto), Ilkka Niemelä (Aalto-yliopisto), Tapio Varmola (SeAMKin entinen rehtori, ammattikorkeakoulujen rehtoriverkoston pitkäaikainen puheenjohtaja), Torsti Hyyryläinen (Helsingin yliopisto, Ruralia).
- Alueen toimijoiden yhteinen työskentely: ohjausryhmän kaksi kokousta. Osallistujat: Janne Kinnunen, Pekka Pöyry, Jani Sensio, Lotta Tuominen, Katriina Janhunen, Ding Ma, Tuukka Suomalainen, Tero Juuti, Olli-Pekka Kristiansson Savonlinnan, Tapio Honkamaa, Arto Seppälä ja Seija Puputti.
- Työpaja 1.9., johon osallistuivat Janne Kinnunen, Pekka Pöyry, Jani Sensio, Lotta Tuominen, Katriina Janhunen, Ding Ma, Tuukka Suomalainen, Tero Juuti, Olli-Pekka, Tapio Honkamaa, Arto Seppälä ja Seija Puputti ohjausryhmästä sekä sidosryhmistä koulutus- ja korkeakoulutoimijoita edustivat rehtori Heikki Saastamoinen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta, johtaja Matti Malinen Mikkelin yliopistokeskuksesta, Katja Jormakka Etelä-Savon ammattiopistosta ja Tiina Mehtonen Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistosta. Elinkeinoelämää edustivat Mia Ilkka Casemet Oy:stä, Simo Pylkkänen Norelco Oy:stä, Mikael Venäläinen Suur-Savon Sähkö Oy:stä ja Pyry Virrantaus Compute Nordic Finlandista.

Havainnot on esitetty tässä raportissa johtopäätöksinä, ei aineistolähteittäin. Haastattelu- ja työpaja-aineisto on käsitelty niin, ettei yksittäisiä kannanottoja voi kohdentaa.